

**Управління культури,
національностей та релігій
Миколаївської
облдержадміністрації
Миколаївська обласна бібліотека
для дітей ім. В.О. Лягіна**

**Бібліотека
і діти:
сучасне бачення
якісного обслуговування**

Матеріали обласної
творчої лабораторії
24-25 листопада 2020 р.

Миколаїв 2021

Відповідальна за випуск Т.А. Жайворонок
Укладач Г.В. Головченко
Редактор О.К. Карпенко

Бібліотека і діти: сучасне бачення якісного обслуговування : матеріали
обласної творчої лабораторії / Миколаївська обласна бібліотека для дітей ;
уклад. Г.В. Головченко — Миколаїв, 2020. — с.
У виданні зібрано виступи, які прозвучали під час проведення обласної творчої
лабораторії « Бібліотека і діти: сучасне бачення якісного обслуговування».

ЗМІСТ

Вступ

Тетяна **ЖАЙВОРОНОК** Формат діяльності дитячих бібліотек в умовах, що швидко змінюються: нові виклики і перспективні напрями

Ольга **КРИЖАНОВСЬКА** Клубна діяльність дитячої бібліотеки: авангардний розвиток класичних традицій

Катерина **ТОЛОКНОВА** Бібліотека для дітей - позитивний простір: профілактика насилля та протидія булінгу

Катерина **ВЛАСЕНКО** Онлайн-активності-2020: інформаційний огляд ідей бібліотек для дітей України

Ганна **ЧМЕЛЬОВА** Творчий нетворкінг бібліотеки: досвід, який надихає

Людмила **ПЛАХОТНА** Сучасні технології формування бібліотечного фонду для дітей: аспекти та принципи

Ірина **ГОЛЕНКО** Цифрова освіта бібліотекарів: створюємо цікавий контент для дітей

Матеріали форсайт-сесії

Дитяча бібліотека КЗ «Бібліотечна мережа м. Вознесенська»

Районні бібліотеки для дітей Баштанської, Врадіївської, Комунального закладу «Новобузька ЦБС», Снігурівської ЦБС

Веселинівська дитяча бібліотека-філія Комунального закладу «Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради

ВСТУП

24-25 листопада 2020 року відбулась обласна творча лабораторія за темою «Бібліотека і діти: сучасне бачення якісного обслуговування». Захід пройшов онлайн на платформі ZOOM. Її учасниками стали фахівці спеціалізованих бібліотек для дітей і бібліотек ОТГ.

З доповідями щодо актуальних питань бібліотечного обслуговування юних читачів в сучасних умовах виступили: **Гордієнко Алла Іванівна**, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей, президент Української асоціації працівників бібліотек для дітей, заслужений працівник культури України кандидат культурології; Полікарпова Людмила Петрівна, заступник генерального директора з науково-методичної роботи НБУ для дітей, заслужений працівник культури України; Жайворонок Тетяна Анатоліївна, директор обласної бібліотеки для дітей ім. В.О.Лягіна, заслужений працівник культури України. А провідні фахівці Дніпропетровської та Херсонської обласних бібліотек для дітей і Центральної бібліотеки для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменка м. Миколаєва поділилися надбаннями і напрацюваннями своїх бібліотек під час Професійного майданчика.

Програмою Творчої лабораторії було передбачено цікаві і змістовні консультації, які надали провідні фахівці МОБД ім. В.О. Лягіна: про онлайн-активності бібліотек, творчий нетворкінг бібліотек, бібліотечні акценти та обласні ініціативи для планування – 2021, сучасні технології формування бібліотечного фонду для дітей, про цифрову освіту для бібліотекарів.

Учасники заходу взяли участь у Форсайт-сесії «Дитяча бібліотека, яку створюємо ми», під час якої їх було запрошено до участі в обговоренні майбутнього бібліотек, через представлення актуальних соціокультурних форм роботи. Свій досвід роботи представили працівники: Веселинівської дитячої бібліотеки-філії Комунального закладу «Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради; дитячої бібліотеки КЗ «Бібліотечна мережа м. Вознесенська»; Баштанської, Врадіївської і Снігурівської районних бібліотек для дітей .

Учасники Творчої лабораторії в ході конструктивного діалогу дійшли висновку, що процес трансформування бібліотек неминучий. Отож, всім потрібно активізувати свою роботу і адаптуватися до нових вимог сучасних реалій.

Презентаційні матеріали виступів всіх учасників творчої лабораторії представлені для ознайомлення на офіційному сайті бібліотеки <http://www.laginlib.org.ua/2020/11/27/biblioteka-i-dity-suchasne-bachennya-yakisnogo-obslugovuvannya/#>.

Жайворонок Тетяна Анатоліївна,
директор обласної бібліотеки для дітей
ім. В. О. Лягіна, заслужений працівник
культури України

Формат діяльності дитячих бібліотек в умовах, що швидко змінюються: нові виклики і перспективні напрями

Бібліотека як відкритий інститут, залежить не лише від приміщення, фонду, технічного оснащення, персоналу, тобто внутрішніх факторів організації діяльності закладу. Вирішальний вплив на діяльність установи мають чинники зовнішнього середовища: демографічні, економічні, природні, науково-технічні, політичні і фактори культурного середовища. Це ті умови і чинники, які бібліотека не може змінити, але повинна постійно враховувати у своїй діяльності.

2020 рік виявив безліч викликів, з якими ми зіткнулися і які змусили нас думати трохи інакше. По-іншому осмислити реалізацію проєктів і заходів в абсолютно інших форматах, незвичних для нас. І коли ми на початку року проводили наші перші заходи, ми, звичайно, не підозрювали, що буквально через півтора місяці нам доведеться якимось адаптуватися під нові умови, які були для всіх нас нестандартними.

Бібліотекарі активно вели роботу, щоб не втратити читачів під час пандемії, намагалися мобілізуватися та активно співпрацювати, поєднавши онлайн та офлайн середовище.

Пандемія залишається основним викликом, який постав перед нами у 2020 році і які ми продовжимо вирішувати у наступному 2021-му.

Перезавантаження законодавчого простору.

У 2020 році відбулося громадське обговорення профільних законодавчих документів, підготовлених Міністерством культури та інформаційної політики.

Це проєкт ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про культуру», проєкт ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про бібліотеки та бібліотечну справу» (нова редакція), проєкт Постанови «Про затвердження Мінімальних стандартів забезпечення громадян культурними послугами».

Наша бібліотека, як методичний центр з питань бібліотечного обслуговування дітей на Миколаївщині, взяла активну участь в обговоренні усіх документів.

В цілому проєкт Закону України «Про внесення змін до ЗУ «Про бібліотеки та бібліотечну справу» визначається рядом статей, поданих у новій редакції, також внесені нові статті, які не передбачені у діючому законі, та повністю відсутні статті, які регламентують діяльність мережі спеціалізованих бібліотек, а саме бібліотек для дітей.

Саме тому ми і надали пропозиції щодо **включення у проєкт статей «Обласні бібліотеки для дітей», «Спеціалізовані бібліотеки для дітей»**. Адже саме ці бібліотеки є державним гарантом захисту прав дітей на культурне і духовне життя та на вільний доступ до інформації.

Окрім цього були надані і пропозиції до проєкту Постанови «Про затвердження Мінімальних стандартів забезпечення громадян культурними послугами». А саме до додатків «Критерії та показники забезпечення громадян базовими культурними послугами», «Вимоги до приміщень та обладнання закладів, що надають базові культурні послуги».

Пропозиції були надіслані електронною поштою на адресу Міністерства культури та інформаційної політики та Національної бібліотеки України для дітей.

Одними з перспективних та актуальних напрямків діяльності бібліотек та у подоланні викликів часу, є:

- розширення онлайн форм роботи;
- запровадження проєктної діяльності;
- переформатування професійної свідомості.

Тож, розглянемо кожен з них окремо.

I. Бібліотека on-line

Бібліотекарі досить швидко знайшли себе в нових умовах, знайшли нові форми і методи, з якими вийшли до читачів. Сьогоднішній день поставив нас у таку ситуацію, якщо ми не будемо шукати нові форми роботи, ми просто будемо непотрібні своєму суспільству і своїм громадам.

Основними майданчиками для дистанційних культурних послуг нашої бібліотеки стали: сайт бібліотеки, інформаційні ресурси, блоги бібліотеки, сторінки в соцмережах, YouTube канал, додатки-месенджери.

До цього ми користувалися соцмережами, щоб анонсувати наші поточні проєкти, щоб привертати увагу - закликати нашу аудиторію до участі в акціях, конкурсах. А зараз – це по суті стало нашим другим домом.

В роботі в дистанційному режимі ми зіткнулися з тим, що Інтернет вимагає набагато більше нового, прем'єрного контенту, ніж наша очна, регулярна робота. Ми розширили перелік дистанційних послуг, якими читачі можуть скористатися, переглянули стратегію роботи в соціальних мережах. Якщо раніше ми працювали під очні проєкти, то нині стали створювати культурні послуги безпосередньо під соцмережі, розглядаючи спеціальні формати, адаптовані під ту чи іншу соцмережу.

Мережа **Instagram**, **YouTube** канал бібліотеки, **блоги** «Бібліотечна гавань», «Бібліомаячок», «Дитяче КнигоКОЛО», «BOOK-Net» стали майданчиками для корисного дозвілля дітей. Для користувачів бібліотеки тут розміщені:

Віртуальні ігри, які можна знайти на сайті у розділі «Електронні ресурси» та на блозі «Бібліотечна гавань».

Відео майстер-класи для тих, хто любить творити.

Електронні плакати за творчістю письменників-ювілярів 2020 р. («Мапа письменників Великобританії», «Мапа літературних героїв», «Ігор Січовик»).

Віртуальні виставки, буктрейлери, мотиваційні ролики («Час читати», «Привітай письменника з Днем народження!», «Будь природі другом» тощо).

Малята та їх батьки надсилали нам фото та відео, створювали власноруч **відео-рекламу прочитаних книжок** або знайомства з авторами, активно малювали малюнки та створювали поробки на запропоновані теми.

На фотохостингу **Pinterest** розміщено тематичні фото-колекції за темою читання та дозвілля.

Мережа **Facebook** стала найпопулярнішою платформою в дистанційному спілкуванні з читачами. Були ініційовані онлайн акції, марафони, челенджі, фото-сети, ігрові майданчики, відеопоезії тощо.

– **ЕКО марафон #30днівЕКОкниги**, в якому взяли участь більше 200 дітей, опубліковано понад 100 постів на тему екології в соціальних мережах Facebook та Instagram.

– **Всеукраїнська віртуальна хода «Під парасолями»** у Міжнародний день захисту дітей об'єднала більше 300 учасників.

– **Віртуальна Виставка місцевих видавництв «Миколаївська книга-2020»** (відеочитання від авторів, літературні відеопрогулянки, відео та презентація з інтерактивним завданням від миколаївських письменників).

– **BookKids Fest Єдності «В день літнього Миколая бібліотека усіх єднає»** (діти розповідали свої власні історії, які стосуються Святого Миколая, або історії про видатних миколаївців, читали вірші, виставляли фото з улюбленими куточками міста чи малювали їх).

– **Тиждень інформації до Дня Європи в Україні «Віртуальне знайомство з країнами – сусідами України»** (віртуальні турне та мандрівки, євроінформина, віртуальні бібліо-поради).

Хештег-текст, як новий формат тексту в інтернет-просторі, став надійним помічником, що полегшує пошук потрібної інформації кожному читачеві та допомагає обирати свою тему за інтересом. Завдяки хештегам публікації бібліотеки у соцмережах зможуть знаходити різні користувачі, а це дасть більший радіус дії.

* *Приклади: #карантинне_читання* (бібліотекарі читали уривки з творів українських письменників), *#Літературні_іменини* (відеознайомства з письменниками та їх творчістю) та *#авторські_відеочитання* (проект в рамках Миколаївської книги 2020 – миколаївські письменники самі читають свої твори), *#Миколаївці_Знай_наших!*, *#Видатні_Миколаївці_міста_М*, *#Здоров'я_Інфо*, *#Євроінформина* тощо. *

Надійними помічниками в наданні дистанційних послуг читачам стали додатки-месенджери. У **Viber-групі** та **месенджері Фейсбуку** відбувається спілкування бібліотекарів та читачів, пропонуються різноманітні теми для надання інформації, такі як:

#Читати_це_модно (он-лайн реклама книг та читання);

#СвяткуємоРазом (віртуальні святкування Міжнародного Дня дитячої книги, Дня народження Андерсена, Дня Здоров'я, Дня ігор, Дня танцю тощо).

Найактивніші учасники **#ВеселогоКарантину** після послаблення обмежень отримали подяки і книжкові подарунки від бібліотеки та видавництва «Ранок».

Сьогодні нашим читачам запропоновано новий меседж – **акція «36 і 6»**. Умови якої можна знайти на сторінці нашої бібліотеки у Фейсбуці (щодня читати всього 42 сторінки, на 36-й знайти передбачення для себе (6 рядок знизу або зверху) і зробити фото з книгою під час читання).

Що ми винесли з онлайн?

Ефективне обслуговування віддаленого користувача стало для всіх нас не черговим явищем, не трендом, а новою реальністю. Бібліотекам для дітей потрібно було швидко адаптуватися до реальності часу, перегрупуватися і якісно та ефективно перебудувати свою роботу.

Актуальним як ніколи постало питання: **як зробити ресурси максимально доступними читачеві?** В період пандемії стало зрозуміло, що наявні електронні ресурси та оцифровані фонди, вагома умова для обслуговування користувачів під час самоізоляції.

Одна з найважливіших умов дистанційної роботи це – як в умовах карантину **забезпечити контакт з читачем** і максимально повно його інформувати про свої ресурси, онлайн послуги та заходи.

Першими результатами такої роботи стало усвідомлення, що:

- послуги в онлайн-форматі цікаві нашим користувачам;
- послуги повинні бути змістовними, пізнавальними, інформаційно корисними, адресні для певної категорії користувачів;
- послуги повинні бути ефективними і якісними, виконаними професійно;
- важливим є: чіткий зв'язок між сайтом і групами в соцмережах - аналіз переглядів, підтримка постійної аудиторії, залучення нової;
- підготовка до масових заходів в онлайн і офлайн.

Питання, яке потребує вирішення: **критерії оцінювання роботи онлайн** (цифри та якість). Як оцінювати нашу діяльність сьогодні, якщо обслуговування користувачів на невизначений термін перейшло у онлайн-формат? Як обліковувати онлайн-заходи? Чи готова держава і громади оцінювати роботу бібліотек в новому форматі і за якими показниками. Це обговорювалося фахівцями Національної бібліотеки України для дітей на недавній науково-практичній онлайн конференції директорів обласних бібліотек для дітей.

II. Запровадження проєктної діяльності

Це є актуальним напрямком у вирішенні викликів часу, які поставлені перед бібліотеками. Така діяльність дозволяє освоювати найбільш перспективні напрямки, стати доступним центром спілкування для підростаючого покоління.

Хочу звернути вашу увагу на конкурсні програми, в яких ви маєте брати участь і за допомогою яких, реалізувати свої ідеї та задумки.

Український культурний фонд вже оголосив конкурсні програми 2021 року. Наведу приклади деяких з них.

5 жовтня 2020 відбувся запуск програм «Інклюзивне мистецтво», «Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти».

6 жовтня 2020 – запуск програми «Культурні столиці України»;

7 жовтня 2020 – запуск програми «Інноваційний культурний продукт».

20 листопада 2020 проголошено старт програми «Культура плюс». Її мета: інтегрувати культуру в щоденні громадські практики; згенерувати нові креативні рішення/продукти; посилити міжгалузеву співпрацю та сприяти розвитку міжгалузевого партнерства.

Але на відміну від інших, ця програма має особливості в поданні заявки. Вона скаладеться з трьох етапів:

I. Конкурс ідей (подання заявок на конкурс ідей, метою якого є відбір учасників освітньої програми та подальше аплікування на конкурс УКФ).

II. Освітня програма (серія навчальних модулів від УКФ і партнерів ЛОТ-ів).

III. Проектна частина (подання грантових заявок на конкурс УКФ, проходження конкурсного відбору, реалізація проекту).

У грудні 2020 стартують нові програми «Культура. Туризм. Регіони» та «Культура для змін».

А з 12 січня 2021 року – програма «Діти культури».

Слідкуйте за інформацією УКФ, вивчайте грантові програми та подавайте заявки. Зі свого боку ми пропонуємо консультативну допомогу. Наша бібліотека отримала грантову підтримку Відкритого літературного фестивалю BooKids Fest і має досвід співпраці з УКФ.

Звертаю вашу увагу на Конкурси проектів євроклубів України в рамках проекту Представництва Європейського Союзу «Інформаційна підтримка мереж ЄС в Україні». На сайті euroquiz.org.ua представлена більша детальна інформація.

III. Переформатування професійної свідомості

Маю надію, що всі розуміють: трансформація лише бібліотечного простору не дасть якісного результату, якщо не будемо трансформуватися ми – бібліотекарі, наша свідомість. Усвідомлення нами того яких змін вимагають умови нових викликів, що постають перед бібліотеками під час пандемії.

Тому результативна організація роботи колективу в умовах обов'язкової самоізоляції та дистанційної роботи є одним з вирішальних факторів.

Сьогодні існують креативні івенти з підвищення обізнаності.

Це навчання цифровій грамотності на платформі «Дія. Цифрова освіта».

Звертаємо вашу увагу на просвітній on-line проект «ВУМ» (Відкритий Університет Майдану), який було створено, щоб сприяти формуванню якісного громадянського суспільства через освіту.

Станом на початок 2020 року дистанційних навчальних курсів ВУМ налічує більше 60, вони охоплюють широке коло сучасних тем, таких як «Як діяти далі: громаді про сталий розвиток», «Формування соціальної поведінки

людей з інвалідністю в критичних ситуаціях», «Бібліотеки у досягненні Цілей сталого розвитку» тощо.

Он-лайн курс «Бібліотека – відкритий публічний простір» розроблена УБА за підтримки Програми ООН із відновлення та розбудови миру. Автори курсу цікаво і у доступній формі представляють ефективні іновачії, які «реально втілити у життя навіть за умови обмежених ресурсів», надають конкретні приклади діяльності сучасних бібліотек.

Звертаю вашу увагу на просвітницькі вебінари в рамках проекту Представництва Європейського Союзу в Україні «Інформаційна підтримка мереж ЄС в Україні».

Українська Галицька фундація пропонує он-лайн курс «Що робити з дітьми в громаді під час та після карантину?».

Мережа волонтерських клубів кодування для дітей Code Club UA 28 травня 2020 року провела вебінар «Діти та Інтернет: проблеми та рішення у 2020». Запис вебінару можна подивитись на YouTube каналі Wtech Online.

Що показала пандемія?

Складовими успішної діяльності є усвідомлення - Що ми робимо? Як ми робимо? Для чого ми робимо?

✓ Бібліотеки залишаються і працюють у новому форматі, тому що дітям потрібна книга, інформаційні ресурси і спілкування.

✓ Бібліотеки отримали новий досвід роботи з обслуговування віддалених користувачів.

✓ Бібліотеки показують позитивні результати для суспільства і тієї громади, на користь якої працюють.

✓ Розширення географії онлайн-обслуговування.

✓ Долучення до онлайн-заходів в зручний для користувача час.

✓ Боротьба за існування мережі бібліотек для дітей в умовах постійної конкуренції

✓ Втрата активного користувача офлайн.

✓ Відсутність норм часу на підготовку та проведення онлайн заходів, надання онлайн-послуг.

✓ Відсутність кількісних показників оцінювання роботи в режимі онлайн в державній статистиці.

✓ Відсутність єдиних підходів до обчислення онлайн-показників (лічильники, методики тощо).

✓ Вікові обмеження щодо створення акаунтів дітей.

✓ Грамотне оформлення ресурсу це не затратна річ. Просто потрібно зробити добре один раз і користуватися плодами своєї праці, розвиваючи цей ресурс, підтримуючи його «на плаву».

✓ Інтерес юних користувачів бібліотеки безпосередньо залежить від того, як організовано бібліотечний простір офлайн і онлайн, чим він наповнений. Важливо створювати позитивний контент. Не тільки створити продукт, але зуміти просунути його. Бібліотеки, які цьому навчилися – завжди «на слуху», користуються увагою і читачів, і фахівців.

Треба розуміти, що, навіть якби б не було пандемії або процесу децентралізації, **трансформація бібліотек неминуча**, вона буде продовжуватися і не зупиняється, тому не слід розслаблятися. І щоденно бути посередником між владою і суспільством, фонтанувати креативними ідеями, реалізувати цілі сталого розвитку для дітей України, брати активну участь у грантових програмах, здійснювати промоцію читання та реновацію, формувати у молодого покоління вміння стирати межі й долати бар'єри, наповнювати бібліотеки актуальним контентом, і робити усе, щоб установи були бажаними для відвідування усіх верств населення.

Як, казав новозеландський письменник Гордон Драйден «Виживає не сильніший і не розумніший, а той, хто найкраще реагує на зміни, що відбуваються».

Ольга Крижановська
заступник директора
з організації бібліотечного
обслуговування
КЗ «Херсонська обласна бібліотека
для дітей ім. Дніпрові Чайки» ХОР

Клубна діяльність дитячої бібліотеки: авангардний розвиток класичних традицій

На даний час в Херсонській обласній бібліотеці для дітей ім. Дніпрові Чайки працює тринадцять клубних об'єднань для дітей, різної спрямованості: мовні; творчі; пізнавальні; медіаосвітні... Ми намагаємось з увагою ставитись до актуальних потреб сучасної дитини. Діти ростуть, дорослішають, розвиваються разом з нами. І вже потім приходять зі своїми дітьми, онуками... і так вже декілька поколінь - протягом всього існування бібліотеки, а на сьогодні це вже без малого сто років.

В цьому році було відмічене значне зростання серед користувачів дошкільників віком від 3 до 6 років: їх прийшло до бібліотеки на 50% більше, ніж в минулому році. Відповідним чином збільшилась і кількість батьків, які відвідують бібліотеку разом зі своїми малятами. Оскільки вікові рамки більшості з клубних об'єднань бібліотеки розраховані на більш старший вік дітей, починаючи з 5-6 років, тож постало нагальне питання запропонувати найменшим відвідувачам своє об'єднання, в якому їм буде цікаво, комфортно та корисно.

Шлях до швидкого та ефективного вирішення проблеми ми побачили в організації єдиного загальнобібліотечного проєкту, який би став платформою для інтеграції бібліотечних послуг (клубних об'єднань), адресованих читачам саме цієї категорії - 3-6 років. Нове об'єднання отримало назву розвиваюча студія «Бібліомалята».

Програма студії була побудована таким чином, щоб якомога ефективніше стимулювати та підтримувати процеси пізнання і розвивати комунікативну культуру малюків засобами інформаційної та медійної освіти. Більш детально про цей напрямок роботи можна прочитати в публікації фахового видання «Бібліотека у форматі Д» 2020 рік, №2.

Розвиваюча студія «Бібліомалята» є першою сходинкою на шляху до вступу до інших клубних об'єднань та груп за інтересами бібліотеки для дошкільного та молодшого шкільного віку: «**Пізнайко**» та «**Читай-компанія мандрує**».

Щоб світ став яскравішим, наповненим новими пригодами, цікавими ідеями та допоміг розкрити особисті творчі здібності наших маленьких користувачів, в бібліотеці з 2014 року працює студія творчого самовираження «**Мій світ**». Тут можна ознайомитись з різними видами декоративно-прикладного мистецтва, навчитись виготовляти поробки з паперу, пластиліну, бісеру, тканини, ниток, стрічок тощо - використовуючи поради із дитячих газет та журналів.

Одне з найстаріших об'єднань за інтересами літературна театр-студія «Чеширський кіт», якій на сьогодні вже виповнилось 16 років. Перші випускники цієї студії є професійними акторами та виступають на великих театральних сценах. Серед останніх прем'єр студій: «Дюймовочка» Г. Х. Андерсона, «Муха-Цокотуха» за казкою К. Чуковського та інші.

У 2018 році актори студії взяли участь з театральною постановкою «Вустиами муз» у I міському фестивалі-конкурсі «Карнавал театральних мрій» і відразу здобули перемогу - зайняли 3 місце. А 2019 році актори студій представили театралізовану виставу «Віват театр, або декілька сторінок з історії театру» та також увійшли до числа переможців вже II загальноміського конкурсу.

Театралізовані виступи студійців прикрашають загальнобібліотечні заходи. Так різдвяні та новорічні вистави студії бібліотеки, як правило, відкривають святкові урочистості на Південному фестивалі книги та читання «Книжковий Миколай».

Ряд клубних об'єднань нашої бібліотеки мають власні веб-платформи. Блог літературної студії «**Контур**» першим знайомить читачів з новинками творчості студійців. До речі, одна із останніх публікацій блогу – новина про перемогу вихованки студії Валентини Нетребич у Молодій Коронації міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова»

Не лише про творчість, а і про насолоду читання можна почути, завітавши до «**Бібліокафе**» сектору абонементу, який збирає бібліотечних волонтерів. Кожна зустріч - це можливість провести час у колі друзів, однодумців, познайомитися з новою книгою, «поласувати» нею. За чашкою смачного чаю разом читаємо, спілкуємось, а найголовніше разом подорожуємо книжковими країнами та літературними лабіринтами. Зустрічі відбуваються і за межами бібліотеки: активні учасники Бібліокафе разом з дітьми-волонтерами стали першими гравцями «Літературного круїзу Херсонщиною» - гри у гранд-форматі, розробленою колективом бібліотеки.

З початком карантину наші мовні клуби з вивчення англійської та німецької мови перейшли у формат-онлайн з використання застосунку ЗУМ та Скайп. В цей же час на сайті бібліотеки було започатковано - розділ «Бібліотека рекомендує», де публікуються різноманітні відеопродукти на допомогу користувачам-дітям, а також бібліотекарям та освітянам. На цій же платформі публікуються відео-поради керівників клубів з вивчення іноземних мов.

Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки займає активну позицію у розбудові бібліотечної медіаосвіти. В цьому нам допомагає значний практичний досвід, набутий у процесі багаторічної діяльності з організації та проведення занять з інформаційної культури дітей та підлітків, бібліотечних медіа уроків, діяльності клубних об'єднань відповідного спрямування, різноманітних партнерських проєктів в сфері промоції читання і медійної культури.

Одним із таких проєктів, спрямованих на формування медійної культури школярів, є партнерський проєкт Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки та управління освіти Херсонської міської ради – міський **медіаклуб «NaVi»** (від «Natuse Vincere» - створені перемагати), започаткований у вересні 2016 року. Його учасниками стали лідери учнівського самоврядування усіх загальноосвітніх навчальних закладів міста.

Двічі на тиждень під час засідань клубу, що працює при медіа-центрі бібліотеки учнівська молодь підвищує власний рівень інформаційної та медійної грамотності. Представляючи роботу шкільного парламенту у веб-ресурсах, клубівці використовують медіа-повідомлення усіх типів (тексти, зображення та відеозаписи) і, таким чином, через застосування новітніх технологій, набувають практичні навички інтернет-журналістики, які, окрім того що допомагають висвітлювати шкільне життя, ще й знадобляться юним лідерам і в дорослому житті.

Під час карантину на початку літа було проведено конкурс відео роликів «Безпечний Інтернет». Дистанційно було визначено переможців, а приз глядацьких симпатій отримала відео робота, яка набрала більше 300-хсот позначок «Подобається» та більше 500-та переглядів.

За 5 років роботи клубу під впливом учнівських уподобань та їхніх бажань, концепція клубу почала трансформуватися. План роботи клубу досить насичений теорією та практичними завданнями і передбачає проведення ряду міських конкурсів з медійної культури.

Робота клубу є систематичною, досить активно налагоджено зворотній зв'язок з клубівцями. Тож, проаналізувавши бажання дітей в опануванні нових навичок та знань в напрямках тележурналістики, відеоблогерства, було вирішено створити дитяче телебачення, де всі ролі та процеси виключно виконують діти. І для того, щоб успішно справитись з новими завданнями діти активно опановують нові навички: як сформувати контент, як правильно побудувати кадр, змонтувати відео, в якій програмі краще працювати тощо. Учасники нового клубного об'єднання досить активно обговорювали в якому форматі буде наше телебачення і який продукт воно випускатиме. Вирішили, що це телебачення буде адресоване дітям від дітей, а точніше підліткам. Це

буде регулярний випуск передачі «Зустріч з цікавою людиною», де рівень оригінальності особистості запрошеного гостя визначатимуть самі учасники. Програма має на меті привернути увагу громадян до сучасного культурного життя м. Херсон. До професійного рівня ми поки що не дійшли, але вже зараз маємо розроблену цікаву концепцію. Програма підготовки до зйомок дуже насичена та завдяки чіткому розподілу обов'язків між учасниками все робиться точно і швидко.

Гостем першої програми став співак, блогер, актор – Ярослав Литвиненко (Yasya), який розповів про свій творчий шлях, якими принципами керується не тільки в своїй творчості, але й в житті.

Досвід роботи дитячого телебачення нашої бібліотеки включено до практичного посібника «Чотири простори бібліотеки: модель діяльності», видання УБА цього року.

Зовсім інший креативний простір відкрився для користувачів Інтернет-центру та інформаційного центру «Вікно в Америку для майбутніх лідерів». Мейкерспейс нашої бібліотеки об'єднав клуби з **кодування та 3D-моделювання**. Ми пропонуємо дітям освоїти практичні навички 3D-технологій під час занять «Лабораторії 3D», започаткованої Інтернет-центром в лютому цього року. Сталість проведення майстер-класів з 3D-моделювання у період карантину було забезпечено за допомогою відеоканалу Інтернет-центру бібліотеки в YouTube (<https://youtu.be/2rZmgUxSzEE>). Краші 3D-моделі та 3D-малюнки дітей по завершенню першого року роботи «Лабораторії» експонувались на виставці-конкурсі у вересні цього року. Ця нова бібліотечна послуга, як показав фінал конкурсу, є зараз однією з найпопулярніших у дітей підліткового віку – користувачів нашої бібліотеки.

Ми упевнені, що всі діти – талановиті і унікальні. Завдання всіх клубних об'єднань бібліотеки полягає в тому, щоб знайти в дитині «кнопку пуску» - тригер та створити сприятливу атмосферу для її старту та розвитку.

Катерина Толокнова, провідний методист
відділу бібліотечного маркетингу
Центральної міської бібліотеки для дітей
ім.Ш.Кобера і В.Хоменка та її філій

Бібліотека-позитивний простір: профілактика насилля та протидія боулінгу

Щодня на шпальтах газет, екранах телевізорів, у Всесвітній павутині та в повсякденному житті ми зустрічаємось з численними фактами жорстокого поводження з дітьми: в сім'ях з боку батьків або інших родичів, на вулицях, в школах та інших місцях спілкування дітей - з боку однолітків.

До недавнього часу жорстоке поводження з дітьми сприймалось, швидше як явище, на яке не дуже зважали та звертали увагу.

І тільки починаючи з 70-х років минулого століття регулярне і цілеспрямоване нанесення фізичної і душевної шкоди стало об'єктом уваги вчених і педагогів та отримало спеціальну назву - булінг.

Булінг - це поширена проблема в сучасному суспільстві (навіть в таких високорозвинених країнах як Японія, США, Великобританія). Але особливо гостро вона постає в освітньому середовищі, бо дитина проводить тут більшу частину свого повсякденного життя.

В світі неодноразово велись обговорення і висувались законодавчі ініціативи з профілактики булінгу. Цій темі присвячено кілька великих міжнародних сервісів, таких як <https://www.stopbullying.gov/>, <https://www.antibullying.net/>, <https://nobully.org/>, www.bullying.org тінейджери проти булінгу.

Найвідомішу програму превенції булінгу в світі розробив норвезький професор психології Дан Ольвеус. Ефективність цієї програми підтверджена, наразі її використовують у школах Бельгії, Німеччині, Ірландії, Малайзії, Швеції, Литві, Великій Британії.

А що ж в Україні? За результатами дослідження, проведеного UNICEF (міжнародна організація, що діє під егідою Організації Об'єднаних Націй.) 49% дітей в Україні у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу: 52% через зовнішність, 5% через сексуальну орієнтацію, 5 % через етнічну приналежність. Також:

1. **В Україні діє Закон України** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII, де позначені типи булінгу і система стягнень за такі порушення.
2. **У 2018 року** **всесвітньо відомий мотиваційний спікер Нік Вуйчич відвідав Україну**. Під час цього візиту він зустрівся з українськими політиками, школярами, викладачами, батьками та дав старт проекту «Безпечна школа» спільно з Міністерством освіти і науки. Проект тривав протягом року за підтримки телеканалу 1 + 1.
3. **В Україні теж є непогані ресурси:** сайт Міністерства освіти і науки, Stopbullying.com.ua. Це потужна база даних з цієї теми – дослідження, дидактичні матеріали, поради для психологів, педагогів, батьків, тренінги тощо.
4. **2 квітня 2019 року в Україні стартував безкоштовний онлайн-курс "Протидія та попередження булінгу в навчальних закладах"** на сайті **ПРОМЕТЕУС**, створений за ініціативи Міністерства освіти і науки та Міжнародного фонду «Відродження». Мета курсу - навчити педагогів розпізнавати булінг і вчасно і правильно реагувати на його прояви в освітньому середовищі.

Бібліотеки для дітей не могли не долучитись до цієї надважливої теми. Наша бібліотека брала участь в Національній кампанії «**Стоп насильству!**», в рамках якої ми реалізували проект з подолання насильства «**Захисти мене!**». Ми

продовжуємо працювати в цьому напрямку постійно, бо **дитяча бібліотека - це апріорі позитивна установа**. А позитивне мислення тягне за собою позитивні вчинки і як результат - позитивне життя. Бібліотека сьогодні є тією установою, яка може об'єднати зусилля різних соціальних інститутів (сім'ї, школи, громадських організацій) в даному питанні.

І цьому сприяє новий **міні-проект з профілактики та протидії булінгу «Бібліотека — позитивний простір»**.

Бібліотекарі можуть попереджати прояви булінгу по-своєму: дати тепле, затишне комфортне місце, де кожен може розкрити свої здібності, в тому числі і творчі, удосконалити свої комунікативні навички та отримати творчу свободу.

Проект спрямований на формування у дітей досвіду ненасильницької поведінки, гуманістичних цінностей на основі кращих зразків літератури і кінематографа, зустрічей з творчими успішними людьми.

У дитячих бібліотеках все є для цього: комфортний внутрішній простір – затишні куточки для читання, ігрові майданчики для малюків та їх батьків, зручні безкаркасні меблі тощо.

Неабиякою популярністю у читачів користується інформаційно-дозвілевий «Х@б». Простір «хабу» розділено на невеликі зони, а саме: Кінест-майданчик, ігротеку з настільними іграми, куточок з тренажерами. В «Х@бі» є сучасні комп'ютери з вільним доступом до мережі Інтернет, а значить - можливість пошуку потрібної для занять інформації, написання рефератів, віртуального спілкування з друзями і багато іншого.

Хаб став епіцентром цікавих заходів. Тут проходять яскраві піжамні вечірки, що збирають не один десяток охочих відпочити і повеселитися, дні настільних ігор, пізнавальні зустрічі з миколаївськими письменниками, вечори книжкових побачень, різні інформаційні хвилинки, перегляди мультфільмів і кінофільмів, які підтримують інтерес до книги і під час канікул і створюють позитивний настрій і позитивні емоції.

У бібліотеці навіть можна відсвяткувати день народження своєї дитини - для цього у нас є чудові ігри, яскраві костюми і винахідливі аніматори-бібліотекарі.

Отже, дійсно, бібліотека – це позитивний комфортний простір і здатна стати територією добра.

Під час реалізації проекту бібліотека провела багато цікавих заходів:

- **Бібліодесанти добра** до дитячих лікарень міста та реабілітаційних установ (чарівні веселі бібліотечні клоунеси готували для малечі розважальні програми та дарували гарний настрій);
- **Дні Інтернет-спілкування** та майстер-класи для дітей з реабілітаційного центру «Мрія» (вихованці центру завжди з нетерпінням чекають на такі зустрічі, а бібліотекарі дарують їм позитивні емоції та бадьорий настрій);
- **Цикл Арт-пікніків «PozitiF»** (зустрічі з представниками творчої еліти міста та мотивація підростаючого покоління бути успішними, позитивними та людяними);
- Багато років поспіль в період з 25 листопада по 10 грудня у світі проходить міжнародна кампанія **«16 днів проти насильства»**, аби

привернути увагу громадськості до проблем насилля в будь-якому прояві. В рамках цієї кампанії в **бібліотеках** відбулася низка зустрічей з представниками поліції: **«Світ без насильства»** та **«Протидія булінгу в дитячому середовищі»**;

- **Працює в бібліотеках правовий майданчик «Я маю право!»** за сприяння партнеру – Головного територіального управління юстиції у Миколаївській області. Тут проходять заходи з виховання правової культури для користувачів різних вікових категорій: від наймолодших дошкільнят – до старшокласників і студентів, а також педагогів і вихователів: **лялькові вистави** з протидії булінгу, інтерактивні тренінги та практичні заняття з основ права, **майстер-класи** від суддів, адвокатів та практикуючих юристів щодо **превенції насилля** тощо;
- **В дитячих бібліотеках** відбувся **цикл тренінгів «Протидія булінгу в школі»** (представники правопорядку в ігровій формі продемонстрували дітям уміння як **припиняти** булінг у початковій стадії та розповідали куди потрібно звертатися по допомогу).

В наших планах провести: тижні доброти, флешмоб **«Давай обіймемося»**, вуличні акції: **«Гарний настрій: подаруй кульку перехожому»** і **«Синя стрічка квітня»**. Передбачаються проведення інтерактивних занять, ситуаційних ігор, тренінгів та інших активностей.

На блозі методичного відділу «Шафа методиста» є сторінка, що містить: наш досвід з реалізації проєкту, теоретичні матеріали про булінг, його причини, поради для школярів, батьків і вчителів, онлайн - тести та навчальні відео, списки художньої літератури, що допомагає долати насильство, відеотека –фільми, в яких гостро постає тема булінгу.

Отже, ми впевнені, що дитяча бібліотека має достатньо можливостей для проведення превентивних заходів щодо насильства, булінгу, для підвищення рівня правової грамотності у дітей, відповідальності за свої дії, формування навичок позитивного спілкування з однолітками, формування творчих пріоритетів та негативного ставлення до проявів насильства в їх житті.

Катерина Власенко, провідний бібліотекар
науково-методичного відділу обласної
бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна

Онлайн активності 2020: інформаційний огляд ідей бібліотек для дітей України

До цього часу ми вже мали достатній досвід обслуговування користувачів на відстані. На сайті та в соціальних мережах наші бібліотекарі пропонували користувачам віртуальні книжкові виставки, буктрейлери, вебпоказчики, рекомендаційні списки літератури тощо. Основною турботою бібліотек для дітей під час карантину стала підтримка користувача в соціальній ізоляції, створення умов для онлайн - залучення до бібліотечних проєктів, бібліотечних сервісів та поширення читання. А також за цей період бібліотекарі розширили

власні професійні знання і вміння та наповнили інформаційний простір власними розробками, рекомендаціями та найрізноманітнішими онлайн – активностями, такими як : інста – марафон, різні флеш-моби, ЕКО-челендж, фотоконкурси, віртуальні екскурсії, майстер-класи, відеочитання від авторів та багато іншого, це все так чи інакше було направлено на активне залучення користувача.

Так, протягом квітня Миколаївською обласною бібліотекою для дітей ім. В.О. Лягіна було оголошено обласний

- ЕКО марафон #30днівЕКОкниги, який пройшов на сторінках бібліотеки в соціальних мережах Facebook та Instagram (всього понад 100 постів на тему екології). Під час марафону відбулося: озвучування ЕКО казок, ЕКО читання, в яких брали участь користувачі бібліотеки, ЕКО фотосети, ЕКО ігротека, корисні ЕКОзвички і багато іншого.

До участі в марафоні долучилися **Братська** та Новоодеська районні бібліотеки для дітей, бібліотека Імені Реріха Централізованої бібліотечної системи Солом'янського району м. Києва, Луцька міська центральна бібліотека для дітей, Кам'янська центральна бібліотека для дітей (Січеславщина, Дніпропетровська область), юні українці Польщі теж стали учасниками ЕКО марафону.

Більш детально ви можете ознайомитись з ЕКО марафоном #30днівЕКОкниги на сторінках бібліотеки в соціальних мережах Facebook та Instagram, одне з посилань ви бачите на екрані : <https://www.facebook.com/hashtag/30днівЕКОкниги/>.

А в липні відбувся:

- Обласний краєзнавчий еко- challenge відео презентацій «Станьмо разом на варті нашого довкілля!» Всього було надіслано 52 творчі роботи із 45 бібліотек області. Найактивнішими виявились читачі ЦМБ для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменка та її філій, а також сільських бібліотек Снігурівської, Єланецької, Баштанської та Первомайської ЦБС. Дуже приємно, що серед бібліотек області на еко- challenge було направлено 2 роботи Комунального закладу «Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради та відео презентація КЗ Куцурубської сільської ради ОТГ «Куцурубська публічна бібліотека».

Усі відео презентації можна переглянути на офіційній сторінці у Facebook Миколаївська Обласна Дитяча Бібліотека за хештегом #еко_challenge2020

- Взяли участь у Виставці місцевих видавництв «Миколаївська книга-2020». Знайомили читачів з письменниками, твори яких увійшли до літературної антології Миколаївщини «Живлюща сила Ємигії».

Відбулися: відеочитання від авторів, літературні відеопрогулянки, 7 відео та презентація з інтерактивним завданням від Дарії Лук'яненко та Віри Марущак.

Також заслуговує на увагу досвід інших бібліотек для дітей України.

- Наприклад, Волинська обласна бібліотека для дітей. Офіційна сторінка : взяла участь у акції #ЖивіПисьменники! (<https://www.facebook.com/Волинська-обласна-бібліотека-для-дітейОфіційна-сторінка-252134348257489>)

- Віртуальний Клуб любителів голосного читання «Леочитання» Львівської обласної бібліотеки для дітей.

(#леотека_карантин #бібліотека80 #леочитання)

Також хотілось би звернути вашу увагу на схожу форму роботи Львівської обласної бібліотеки для дітей :

- Весняний STEM-проект «Вирости рослину»: посадити, поливати, спостерігати, коли з'явиться паросток, два листочки, три і т. д., записувати, робити фото. Зі слів малих дослідників, це зовсім не нудно, а цікаво та пізнавально.

Така діяльність виховує у дітей відповідальність, старанність та любов до природи.

- Ініціатива #література_як_мікстура А які книги ви читаете? Поділіться з нами в коментарях. (#бібліотеці_80#леотека_карантин #література_як_мікстура)

- Чернігівська обласна бібліотека для дітей створила власний інтернет – продукт віртуально – казковий проєкт «Казки з Бабусею Ягусею!», де Бабуся читає казки, а ще може прочитати казку на замовлення.

У Міжнародний день захисту дітей Національна бібліотека України для дітей організувала проведення Всеукраїнської віртуальної ходи «Під парасолями», автором ідеї була ЦМБ дітей м. Миколаєва. Потрібно було надіслати фото читача і / або коротке відео з парасолькою та книгою. В акції взяли участь читачі обласної бібліотеки для дітей, Первомайської, Єланецької, Братської районних бібліотек для дітей, КЗ “Куцурубська публічна бібліотека”, читачі бібліотек-філій № 3, 4, 5, 6, 10 ЦБС для дітей м. Миколаєва, Центральної дитячої бібліотеки м. Слов'янськ, Комфорт-бібліотеки ЦБС м. Львова.

(#ПідПарасолями

#ПідПарасолямиМиколаїв

#МіжнароднийДеньЗахистуДітей2020)

Участь дітей у Всеукраїнському онлайн конкурсі фотомалюнка «Мрійник року». Діти – учасники від Миколаївської області – малювали свою мрію, фотографували та відправляли повідомленням їх на сторінку Facebook Національної бібліотеки України для дітей. Найактивнішими виявилися діти зі Снігурівського, Баштанського, Новобузького та Березанського районів. Всього надіслано більше 150 робіт.

Серед 15 переможців за рейтингом голосів, 2 роботи з Миколаївщини: Фурмана Максима (10 років з Н.Бугу) та Оселедченко Вікторії (13 років, також з м. Новий Буг). Крім того, додатково були відзначені учасники, роботи яких пов'язані з книгою і бібліотекою. Серед 12 відзначених робіт – 2 з Миколаївщини - це Голоти Дмитра (12 років м.Миколаїв) та Чорного Андрія (9 років смт Єланець).

- Студія "Мальована книга" Львівської обласної бібліотеки для дітей

(#мальована_книга #леотека_карантин #залишайся_дома #бібліотеці80)

-Для корисного дозвілля дітей працівниками Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна були розроблені онлайн-заходи:

– віртуальні ігри («Іван Сірко», «Прапори країн Європи» та «Чи добре ви знаєте назви Європейських столиць?», літературні ігри «Джен Остін», «Польські письменники», «Польська дитяча література»). Їх можна знайти на сайті у розділі Електронні ресурси та на блозі «Бібліотечна гавань».

– відео майстер-класів для тих, хто любить творити («Розпис великодньої писанки», «Великодні курчата з ниток», «Писанка Ластівка», «Лялька-брелок», «Коник з солоного тіста», «Прикраса з тканини в техніці «Комоно», «Мак з фоамірану», «Троянда з фоамірану», «Бджілка з помпонів»).

Всього 13 майстер-класів. Їх можна знайти на блозі «Бібліотечна гавань» у розділі «Хобі і ти» або на Ютуб каналі бібліотеки.

Не менш цікаві рубрики на своїх віртуальних сторінках ведуть наші колеги з: Донецької обласної бібліотеки для дітей: шалена лабораторія «Похімічимо?»- це прості, легкі дивовижні експерименти, які можна самим зробити вдома і вони цілком безпечні (<https://www.bibliokids-mrpl.com.ua/uk/allcategories-uk-ua/11-новини/180-шалена-лабораторія-похімічимо.html>)

- Сумської обласної бібліотеки для дітей «МегаЗнайка» – сайт для дітей та батьків, де зібрані казки, вірші, ігри, пісні, цікаві факти про різноманітні предмети та явища, про рослинний і тваринний світ, про людину та її діяльність (<http://www.megaznaika.com.ua>).
- майстер-класи : «Як зробити паперову 6- кутну зірку власноруч» або «Як зробити лабіринт власноруч – настільна гра своїми руками» (<http://levko.info>)

– Велику популярність у наших віртуальних користувачів мали інформаційні фоторядки, створені бібліотекою та розміщені в соцмережі :

BooKids Fest Єдності «В день літнього Миколая бібліотека усіх єднає» (#Мико_Фест_Єдності #День_літнього_Миколая_миколаївців_єднає), де користувачі самі долучалися до інновації, надсилаючи фото міста.

– Тиждень інформації «Віртуальне знайомство з країнами – сусідами України» (до Дня Європи в Україні), який включав: віртуальні турне «Привіт, Європо!», віртуальну мандрівку «Давай знайомитись, Європо!» тощо.

- Тернопільська обласна бібліотека для дітей пропонує таку інновацію: знімання читачами відеоролика до Дня Конституції України (#знімання #конституціяукраїни #відео #бібліотека #ternoteka).

Нагадую, що в 2021 році виповнюється 25 років Конституції України.

Ще одна цікавинка була започаткована бібліотекою- філією №8 Хмельницької міської ЦБС до Тижня дитячого читання:

- **онлайн конкурс швидкочитання** «Fast read» серед читачів вайбер – групи «Весела майстерня». Учасники в групі ділилися власними відео, на котрих швидко – швидко читали уривки з улюблених творів.

Вдалими є малі фоми онлайн роботи:

Читаю на карантині – промоакція-флешмоб. Учасники акції викладають свої фото з книжками, які читають на карантині на сторінках facebook з хештегом #ЧитаюНаКарантині.

Відгадай екранізацію. Майже кожного дня на сторінці facebook викладаються фото з екранізацій відомих книг. Завдання відвідувачів сторінки- назвати авторів та назви книг у коментарях.

Ще одна цікава форма роботи Донецької обласної бібліотеки для дітей «**Читання за кольором настрою**» (ідея придбана на ярмарку бібліотечних інновацій «Бібліокреатив - 2019» у Херсонської ОБД). Всі твори поділені за кольором читання. Наприклад, блакитний – це колір пригод і рекомендується дітям до читання пригодницькі історії Всеволода Нестайка. Головне – читати за кольором настрою!

Можна ще багато говорити про досвід роботи бібліотек в онлайн режимі, але часу небагато, тому рекомендую вам самостійно переглянути відібраний матеріал та знайти для себе щось нове, те що ви можете впровадити в свою роботу:

- Дніпровська центральна міська бібліотека. Дистанційна робота бібліотек. <http://www.library.dp.ua/?id=5863>
- Хмельницька міська ЦБС Центральна міська бібліотека «Дистанційна робота бібліотеки: новий формат» (з досвіду роботи) <https://ru.calameo.com/read/003195114b2c60acbf053>

Як ви бачите, ні що не може стати на заваді взаємозв'язку , активному спілкуванню бібліотеки та читача.

Хочу також звернути вашу увагу на відсутність активної участі в обласних та Всеукраїнських конкурсах, є бібліотеки, які взагалі не приймають участь в конкурсах. А є і активні бібліотеки, такі як : Братська, Березнегуватська, Снігурівська РДБ, Єланецька РДБ, районна бібліотека для дітей КЗ« Новобузька ЦБС», Веселинівська дитяча бібліотека КЗ «Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради, бібліотеки КЗ «Коблівська публічна бібліотека Коблівської сільської ради», Шевченківська публічна сільська бібліотека Новополтавської ОТГ, Степівська бібліотека-філія Миколаївської ЦБС, Радсадівська с/б Радсадівської сільської ради...

Нагадуємо, що вам нещодавно було надіслано заходи, які заплановано на 2021 рік і серед яких є Всеукраїнські онлайн -конкурси.

,

Ганна Чмельова,
авідувач відділу обслуговування учнів 5-9
класів обласної бібліотеки для дітей ім. В. О.
Лягіна

Бібліотечний нетворкінг: офлайн та онлайн

Добрий день, шановні колеги! Сьогодні ми поговоримо про нетворкінг, а саме бібліотечний нетворкінг. Але спочатку нагадаємо собі, що означає цей термін.

Ось що нам на те говорить Вікіпедія:

Нетворкінг (англ. networking) — соціальна і професійна діяльність, спрямована на те, щоб за допомогою кола друзів і знайомих максимально швидко і ефективно вирішувати складні життєві завдання і бізнес-питання (приклад: знаходити клієнтів, наймати кращих співробітників, залучати інвесторів).

В нашому випадку – це читачі, хороші бібліотечні кадри – мрія кожної бібліотеки, і звісно, наші партнери.

При цьому, в суті нетворкінгу лежить вибудовування довірчих і довгострокових відносин з людьми і взаємодопомога.

Також існує в природі і **соціальний нетворкінг**.

Друга назва — **персональний нетворкінг**. Коли в основу цілей використання інструментів нетворкінгу лежать не бізнес потреби, а особисті прагнення та цінності індивідуума. Як правило, використовується для формування кола спілкування. Служить основою для зав'язування дружніх відносин з новими людьми.

Дуже ефективно впливає на якість роботи бібліотеки, коли присутнє гармонійне поєднання цих двох видів нетворкінгу.

Тема нашого сьогоднішнього спілкування була оголошена, як «Бібліотечний нетворкінг: офлайн та онлайн», тому ми розберемо налагодження відносин і в мережі інтернет, і поза нею.

Отже, нетворкінг офлайн – це наша традиційна робота з користувачем бібліотеки. І задля того, аби наші читачі залюбки відвідували бібліотеку, важливо бути з ними на одній хвилі.

Вивчаючи їх інтереси та захоплення, залучати в індивідуальній та у масовій роботі з читачами нові формати роботи. Помічником в налагодженні довірливих відносин з дітьми та молоддю стане активне залучення в роботі інтерактиву, адже варто розуміти, що в грі все легше сприймається та запам'ятовується. Тому кожний захід має стати подією в житті нашого читача. Незабутніми подіями можуть стати і святкування Дня народження в бібліотеці чи святкові вечорниці, або науковий пікнік, під час якого діти зможуть не лише дізнатися багато нового та цікавого про вчених, але й відчутти себе справжніми науковцями, опановуючи ті чи інші досліди. Чим більш творчо та креативно

поставитися до організації бібліотечного заходу, тим більш якісним та яскравим він вийде.

Дуже подобається читачам підліткового віку такий формат роботи, як жива бібліотека. Під час якої молодь має змогу невимушено поспілкуватися та поставити ті запитання, які їх цікавлять.

Саме для живої бібліотеки ми маємо налагодити зв'язки з цікавими й успішними людьми нашої громади – громадські діячі, активісти ГО тощо.

Адже їм є чим поділитися з молодим поколінням, а саме своїм досвідом, своїми історіями успіху, чи як доводилося побороти перешкоди.

А співпраця з громадськими організаціями – це чудова промоція бібліотеки, адже спільні заходи підвищують імідж безпосередньо бібліотеки і бібліотекарів.

Так, наша бібліотека співпрацює з ГО «Миколаївською міською асоціацією ветеранів Афганістану та АТО» та з Національною скаутською організацією України «Пласт» у патріотичному напрямку, в екологічному - з ГО «Місто сонця», у просвітницькому - з Миколаївською обласною організацією Національної спілки письменників України та ГО "УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО "ПРОСВІТА" МИКОЛАЇВЩИНИ" та з іншими.

Окрім співпраці з організаціями важливо мати зв'язок з фахівцями різних сфер діяльності, адже наші тематичні заходи будуть більш результативні та якісні, якщо долучати професіоналів своєї справи.

На захід, приурочений Всесвітньому Дню спорту краще запросити спортсмена, а на День захисту довкілля - еколога, на наших правах та обов'язках краще знається, звісно, юрист.

Тому не варто нехтувати новими знайомствами та зв'язками, адже вони можуть стати у пригоді під час нашої бібліотечної роботи.

Дітям завжди цікаво побачити та поспілкуватися з «живим» письменником. Тому організувати зустрічі з місцевими письменниками та поетами вкрай важливо. Якщо такої можливості бібліотека не має, то можна запросити гостей з інших містечок чи вже за допомогою онлайн спілкування.

Звісно, це не всі приклади офлайн нетворкінгу, можна долучати та урізноманітнювати ці зв'язки, але перейдемо до розширення онлайн партнерства.

Отже, на що варто звертати увагу працівникам бібліотек в мережі Інтернет та у соцмережах, на які саме сторінки чи ресурси.

Розіб'ємо цю тему на окремі підтеми, і перша - «Про книги та читання».

Варто звернути увагу на такі сторінки в соцмережі «Фейсбук», як «VagaBooks».

Портал «БараБука. Простір української дитячої книги»— перший український професійний інформаційний ресурс про видання для дітей та юнацтва.

Портал «VagaBooks. Простір української дитячої книги» пропонує:

- фахові оцінки сучасних видань українських видавництв (новинки та видання минулих років, які можна знайти у книгарнях чи в бібліотеках) — для тих, хто обирає, що читати дітям та підліткам;

- міркування про правильний вибір книжок, про потребу та користь читання для дітей і підлітків — інтерв'ю з психологами, педагогами, письменниками, художниками, літературознавцями;
- спілкування з авторами, ілюстраторами, видавцями та дослідниками дитячої книжки;
- інформацію про переможців українських змагань серед видань для дітей та юнацтва;
- підказки, де можна знайти читанки, слуханки та розвивалки в мережі та крамницях;
- запрошення на знакові події в галузі дитячого книговидання (презентації нових книжок, книжкові виставки, літературні конкурси, персональні запрошення на заходи ресурсу);
- дискусії та враження про книжки.

Уакабоо одна з найбільших в Україні інтернет-книгарень, її асортимент сягає 300 тис. найменувань 71 мовою. Магазин працює з 500 українськими та іноземними видавництвами, продає паперові, електронні та аудіокниги.

Цікавими як для бібліотекаря, так і для наших читачів для читацької самоосвіти стануть ось такі Фб сторінки, як:

- ✓ Враження UA (книги, фільми...)
- ✓ Читай українською
- ✓ Читаємо книги разом з дітьми
- ✓ Читайко - книги для дітей і не тільки
- ✓ Фентезі UA
- ✓ Книжкова скриня

«Читомо» – сайт не лише про книжки і літературні події. А й про книжковий (і не тільки) дизайн, книжкову (і не лише) графіку, а також про людей, які все це роблять, – письменників, художників, видавців та інших.

Це один із найцікавіших і найоригінальніших порталів для тих, хто цікавиться літературою. Новини українського книговидання, інтерв'ю, майстер-класи, блоги, а також розкішна рубрика про книжкове мистецтво, де нерідко трапляються матеріали про найкращу у світі й Україні дитячу ілюстрацію, а також цікаві артпроекти українських художників.

Це, звичайно, не всі ресурси про книги та читання, їх набагато більше у безмежному віртуальному книжковому світі. Шукайте для себе і своїх читачів!

Наступна наша рубрика виступу «Прозаїки і поети».

Щира порада - налагоджуйте знайомства та особисте спілкування з сучасними українськими письменниками. По-перше, така увага приємна самим авторам і важлива для вас, як професіоналів. Коли ви будете, наприклад, проводити захід про українську сучасну літературу і зможете навести не просто сухі факти з вікіпедії, а якісь цікавинки з життя

письменника, які ви зустріли в його дописі у соцмережі, це краще знайде дитині, бо більш зрозуміло.

Часто письменники проводять прямі ефіри чи то на своїх сторінках, чи спільно з іншими бібліотеками, і за цим теж варто слідкувати, аби розширювати свій кругозір, тобто. це все про самоосвіту бібліотекаря.

Не варто оминати увагою і сторінки видавництв чи редакцій журналів, адже саме там можна дізнатися про новинки, а також узяти участь у численних розіграшах книг. Звісно, участь - це не завжди перемога, але хто не грає, той і не виграє. Принаймні в таких розіграшах ви нічого не втрачаєте!

Для прикладу наведемо декілька прикладів сторінок видавництв у соцмережі «Фейсбук»:

- ✓ «Ранок»
- ✓ «Академія»
- ✓ «Фоліо»
- ✓ «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»
- ✓ «Видавництво Старого Лева»
- ✓ Журнали «Колосок», «Однокласник» тощо.

І ось щодо розіграшів: з останніх наведу приклад, як редакція журналу «Однокласник» проводила на своїй сторінці в Інстаграм онлайн зустріч з письменницею Оленою Рижко, і наша бібліотека за участь отримала книгу авторки з автографом.

Тому будьте активними, підписуйтесь на різні літературні сторінки у соцмережах, слідкуйте за анонсами, беріть участь та вигравайте книжки для своїх читачів!

Аби рости у своїй професії, дуже важливо обмінюватися досвідом, щоб мати змогу аналізувати виклики, які стоять перед нами в сучасному світі, аби надихатися історіями успіху колег. Здорова конкуренція, то не є зло, а лише поштовх для розвитку.

І ми переходимо до теми «Бібліотеки».

Дуже тішить, що на сьогодні майже всі бібліотеки мають свої сторінки у соцмережах. Одні більш активні, інші трохи менше. Але варто пам'ятати, що не лише активність є запорукою успішної та якісної сторінки у соцмережі.

Дуже важливо врахувати запит своєї аудиторії, тобто йдеться про контент. Якщо ваша сторінка у Фейсбуці, то там доросла аудиторія - батьки ваших читачів та, звісно, колеги-бібліотекарі. Якщо в Інстаграмі - саме там будуть підлітки. Тому якщо робити прямий ефір для дітей, то краще його організувати там, де вони є.

Представимо лише кілька прикладів бібліотечних сторінок у Фейсбуці, решту ви зможете легко відшукати самі, набравши в пошуці ключове слово «бібліотека».

Сторінки бібліотек, де можна знайти багато цікавої інформації та креативних ідей для бібліотечного натхнення:

- ✓ Миколаївська обласна бібліотека для дітей
- ✓ Національна бібліотека України для дітей

- ✓ Херсонська обласна бібліотека для дітей
  - ✓ Львівська обласна бібліотека для дітей
  - ✓ Центральна дитяча бібліотека міста Ізмаїл
  - ✓ Бібліотеки Солом'янки (проводять багато прямих етерів)
  - ✓ Центральна бібліотека для дітей ім.Т.Г.Шевченка м. Києва
  - ✓ Луганська обласна універсальна бібліотека
- Сторінки створені бібліотекарями на допомогу роботі:
- ✓ Українська бібліотечна асоціація
  - ✓ Шкільні бібліотеки півдня України
  - ✓ Бібліотечні ІТ-штучки
  - ✓ Віртуальний консультаріум для бібліотекарів
  - ✓ Сучасний бібліотекар

І ще безмежна кількість, лише варто набрати слово «бібліотекарі».

Це може бути не лише ключовим словом, але й нашою наступною підтемою, отже «Бібліотекарі та бібліотекарки».

Так-так, в нашій професії зустрічаються і чоловіки. На жаль, присутня гендерна нерівність, бо жінок-бібліотекарів більшість. Але все ж таки, познайомимся з ними, активними бібліотекарями, сторінки яких у соцмережах та й, звичайно, їх професійний досвід вартий уваги:

- ✓ Владислав Вигуржинський
- ✓ Андрій Алієв
- ✓ Сергій Летучий
- ✓ Сергій Мірчук

А тепер, шановні досвідчені пані-бібліотекарки, чії сторінки не можна оминати, бо там ви знайдете багато бібліотечних цікавинок. Але відразу варто наголосити, що цей список, на щастя, дуже великий, тому наведемо лише кілька, а решту досвідчених колег шукайте на сторінках бібліотек чи у професійних групах:

- ✓ Тетяна Жайворок
- ✓ Лариса Лугова
- ✓ Валентина Пашкова
- ✓ Євгенія Напуда.

Також звертайте увагу на різноманітні літературні, книжкові та читацькі конкурси, в яких і самі беріть участь, і долучайте своїх читачів.

Ось для прикладу конкурс Книжкова премія “Еспресо. Вибір читачів”, яка заснована телеканалом Еспресо дає можливість поповнити фонди своєї бібліотеки новими книжками, якщо долучитися до вибору читачів.

І наостанок, хочу наголосити на тому, що онлайн нетворкінг допоможе вам зробити вашу роботу різноманітною, креативною й цікавою для ваших користувачів. Але не забувайте про те, що найкращий час в житті – це офлайн, тобто, живе спілкування, щирі посмішки та гармонія в усьому.

Всім творчого натхнення та успіхів в офлайн та онлайн бібліотечному нетворкінгу!

Людмила Плахотна,
завідувач відділу комплектування фондів
та каталогізування документів
бласної бібліотеки для дітей ім. В.О.Лягіна

Сучасні технології формування бібліотечного фонду для дітей : аспекти та принципи

Оснoву роботи будь-якої бібліотеки становлять фонди документів на різних носіях інформації. І саме від їх правильної, науково - обґрунтованої, чіткої, творчої організації залежить ефективність та результативність усіх бібліотечних процесів.

Формування бібліотечного фонду – це сукупність цілого ряду процесів, спрямованих на створення та розвиток цього ресурсу. Його складовими частинами є моделювання, комплектування, облік, обробка (опрацювання) документів, розміщення і розстановка фонду, організація його зберігання, використання та управління.

Комплектування – це процес, результат створення, оновлення та актуалізація загальної колекції органу з питань інформації та документування. Його можна подати як планомірний відбір і придбання документів, а також постійне оновлення фонду бібліотеки відповідно до її завдань та потреб читачів.

Комплектування є одним з найважливіших процесів формування бібліотечного фонду. Цей процес має бути систематичним і цілеспрямованим.

Оснoву процесу комплектування бібліотечного фонду становить відбір документів до фонду. Для цього треба виявити документ та оцінити доцільність придбання його в бібліотечний фонд, тобто, визначити, чи потрібен він бібліотеці.

Комплектування бібліотечного фонду має забезпечувати і динамічно розвивати читацькі потреби та забезпечити максимальне використання видань, які надходять.

Вся робота по формуванню бібліотечного фонду проводиться на основі загальних принципів, вироблених вітчизняним бібліотечним фондознавством і спрямована на створення єдиного бібліотечного фонду, що володіє актуальністю, інформативністю, повнотою і т. п. Без знання принципів, без осмислення цілей, завдань, напрямів роботи приступати до формування бібліотечного фонду не можна. Виділяють одинадцять принципів, які взаємопов'язані між собою та доповнюють один одного. Узагальнивши зміст усіх принципів, при комплектуванні фонду бібліотеки необхідно враховувати наступне:

— слід враховувати мовно-національний склад читачів. За останні роки спостерігається тенденція у збільшенні потреби в документах українською мовою. Сьогодні в Україні видається величезна кількість прекрасних дитячих книжок. Старі добрі казки, нові історії про улюблених героїв, яскраві перевидання дитячої класики з сучасними ілюстраціями - безліч українських дитячих книг тільки й чекає свого часу, щоб порадувати свого юного читача.

Читачі віддають перевагу сучасним українським авторам, таким як : Кокотюха Андрій, Малик Галина, Вдовиченко Галина, Тарас та Мар'яна Прохаськи, Татуся Бо(Тетяна Комлик), Лірник Сашко, Бачинський Андрій, Дерманський Сашко, Малкович Іван, Чуб Наталія, Чаклун Олег, Андрусак Іван, Мензатюк Зірка, Воронина Леся, Луцевська Оксана, Рутківський Володимир та ін.

— особливу увагу слід приділяти формуванню фонду краєзнавчої тематики, веденню довідкового апарату на цей фонд. Станом на 01.11.2020 в області здійснюють видавничу діяльність 89 суб'єктів видавничої справи (22 фізичних особи, 67 юридичних осіб), внесених до Державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції. Найвідоміші з них: «Ліон», «Яслав», Видавництво Гудим І.О., «Шамрай П.М.», «Швець В.Д.», «Торубара В.В.», «Траспов Л.Ф.».

Десять років на Миколаївщині діє обласна Програма підтримки вітчизняного книговидання, книгорозповсюдження та популяризації української книги у Миколаївській області. За ці роки бібліотеки області отримали понад 60 назв документів за програмою. Це книги знаменитих земляків. Серед них : Кремінь Д.Д., Марущак В.І., Груньська І.І., Запорожченко Г.М., Завялова І.А., Петренко Л.Г., Свірська Т.Д., Качурін В.Т., Кваша О.Д., Чижова Л.Я., Білик Б.І, Ковальова О.Ф. У 2019 році за обласною програмою було видано три частини книги «Живлюща сила Ємигії» та «Зварю тобі борщику» Чижової Л. Я. 2020 року видані наступні книги : Ковальова Т. І. «Бобо і Тіптоп із Лопушків», Груньська І. І. «Казки Чайної Ложки», Свірська Т. Д. «Ельсавія» і Запорожченко Г.М. «Мазепа».

— етнографічну і культурну специфіку регіону, що обслуговує бібліотека. Миколаївщина – багатонаціональний край. Згідно з переписом тут мешкають представники більше 130 національностей, з них 13 – найбільш чисельні. Бібліотека має намагатися задовольнити потреби таких читачів, комплектуючи літературу на мові національних меншин, книги пов'язані з історією, культурою, традиціями етнічних народів.

— наявність і особливість позакласних навчальних і культурологічних закладів на території, що обслуговує бібліотека.

— Поповнення фонду документами має здійснюватися рівномірно протягом року, в міру їх виходу з друку. В цьому допомагає передусім передплата на періодичні видання, де є чітко визначений період виходу того чи іншого видання. Ритмічність залежить і від чітко спланованого фінансування на комплектування фондів.

— Дотримуватися певних співвідношень видань та інших документів при комплектуванні фондів бібліотек відносно вікових груп читачів.

— відповідність пропорцій між науково-популярною, науково-художньою, учбовою та іншими видами літератури.

Бібліотека при комплектуванні фондів тими чи іншими документами в першу чергу аналізує інформаційні потреби дітей-читачів та відмову на їх запити і враховує такі критерії відбору:

- зміст книги - він повинен бути цікавим, захоплюючим, пізнавальним;

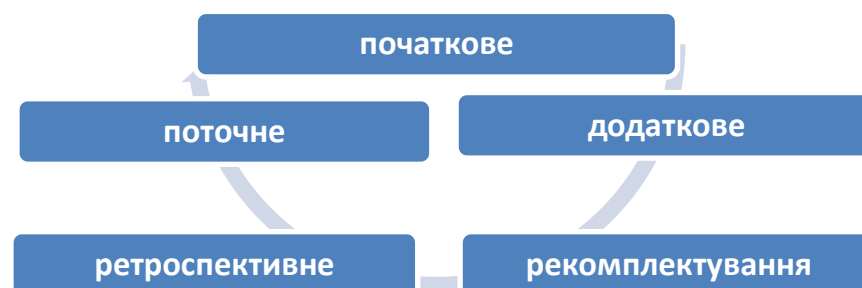
- стиль написання - враховується, як написана книга, чи не важко читачеві буде працювати з нею;
- цінність книги (естетична, літературна, дозвіллева, історична та ін.);
- попит на неї;
- репутація авторів та видавництв;
- висока видавнича якість (бажано, щоб книга витримувала якнайдовше бібліотечне користування);
- ціна. тощо

На комплектування фондів впливає безліч факторів, а саме: інфляція, чинне законодавство та самий значущий з-поміж усіх цих факторів - значне скорочення асигнувань на придбання книг. 2019 року придбати літературу кошти місцевого бюджету змогли лише п'ять **районних бібліотек** для дітей, а саме : Арбузинська, Березнегуватська, КУ Вітовська, КЗ Новобузька та Новоодеська. Серед міських дитячих бібліотек бюджетні кошти на літературу отримали лише ЦМБ для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменка та її філії та КЗ «Міська бібліотека для дітей» м. Южноукраїнська. По бібліотеках ОТГ бюджетні кошти на літературу виділялись лише у чотирьох : КЗ ПБ Веселинівській, Коблівській, Михайлівській, Олександрівській.

На передплату періодичних видань бюджетні кошти виділялись в одинадцяти районних дитячих бібліотеках, у всіх міських бібліотеках для дітей та у тринадцяти бібліотеках ОТГ. Зовсім не виділялось бюджетних коштів на передплату третій рік поспіль у Врадіївській та Єланецькій РДБ. Не було коштів на передплату і у бібліотеках Воскресенської, Доманівської, Дорошівської, Кам'яномостівської, Прибужанівської, Прибузької, Радсадівської ОТГ.

Проблема комплектування бібліотечних фондів бібліотек області - найбільш актуальна та болюча. Вже ніхто не має сумніву в тому, що на кошти, які виділяються місцевими бюджетами, планово оновлювати бібліотечні фонди дуже важко, а часом і неможливо і, звісно, неможливо дотримуватися всіх вище перерахованих принципів.

Враховуючи те, яку мету переслідує комплектування, які документи отримуються, які методи і бібліографічне забезпечення використовуються, умовно виділяють п'ять видів комплектування.

Але розпад державної системи книговидання та книгорозповсюдження, виникнення неконтрольованого книжкового ринку; глобальне збільшення обсягу документних потоків і наявність у них значної частини електронних

документів з відкритим доступом; зростання цін на друковану продукцію; складна фінансово-економічна ситуація в країні, що впливає на фінансування бібліотек; недостатні фінансові можливості бібліотек - все це зумовило необхідність пошуку нових підходів до процесу комплектування фонду бібліотеки

Кожна бібліотека накопичує свій власний технологічний досвід комплектування фонду. А у нинішніх умовах основним технологічним процесом комплектування фонду стало поточне комплектування.

Поточне комплектування - це поповнення фонду творами друку та іншими документами, виданими протягом двох попередніх років.

Поточне комплектування надзвичайно важливе, оскільки забезпечує надходження нових актуальних документів: книг, періодичних видань тощо, які відповідають підвищеному інтересу до них читачів і користуються активним попитом.

У зв'язку з цим визначаються і вимоги до поточного комплектування. Передусім це оптимальна повнота відбору, коли до фонду надходять такі книги, які активно використовуються і дають змогу порівняно швидко задовольняти запити читачів.

Отже, бібліотека має придбати достатньо широкий репертуар видань як за кількістю назв, так і за кількістю примірників. Дуже важлива і своєчасність придбання видань.

Сьогодні для більшості бібліотек основним видом поточного комплектування є заочне. Таке комплектування засновано на роботі з прайс-листами і каталогами видавництва, в електронному вигляді. Ці джерела містять мінімальні відомості про видання, які іноді доповнені рекламними анотаціями, обкладинками, змістом видань, невеликим уривком тексту, що значно підвищує інформативність повідомлень і, відповідно, точність прийняття рішень при відборі літератури до фонду.

Ефективність поточного комплектування також залежить від ступеня застосування комп'ютерних і телекомунікаційних технологій. Інтернет як джерело інформації та комплектування, з одного боку, полегшує пошук інформації, а з іншого - виникає проблема так званого, інформаційного шуму. При заочному комплектуванні, у разі відсутності необхідних пояснювальних відомостей про видання, є велика ймовірність здійснення помилки. Нерідко заочне комплектування ускладнене повторюваністю одних і тих самих видань, коли видавці, перевидають видання без переробки та доповнень, змінюючи тільки рік видання. Все це ускладнює відбір видань.

Для успішного комплектування фонду необхідна актуальна інформація про поточний стан книжкового ринку. На жаль, хаотичність книжкового ринку, зростання кількості видавців, відсутність оперативної бібліографічної інформації про обсяг виданих документів ускладнюють процес поповнення фондів бібліотек.

За даними Держкомтелерадіо, станом на 1 листопада 2020 року, до Державного реєстру внесено 7625 суб'єктів видавничої справи, серед них 5805 - юридичні особи, 1820 - фізичні особи.

Із загальної кількості суб'єктів видавничої справи, внесених до реєстру, 2082 займаються лише видавничою діяльністю, 680 - виготовленням видавничої продукції, 432 - розповсюдженням видавничої продукції. Решта поєднують 2-3 види діяльності у видавничій справі. Найбільшу кількість видавців та розповсюджувачів видавничої продукції зареєстровано в м. Києві (3025) та у Харківській (918), Дніпропетровській (408), Донецькій (386), Львівській (370), Київській (253), Одеській (221) областях.

Допоміжним джерелом інформації про новинки української та світової художньої та популярної сьогодні, так званої, non-fiction літератури є спеціальні веб-ресурси та платформи, а саме : український універсальний інформаційний ресурс про видання для дітей та юнацтва «VavaBooks. Простір української дитячої книги», інтернет-журнал – ВОКМАЛ, Культурно-видавничий проект – Читомо, сайти «ЛітАкцент» та «Читай.ua», книжковий ресурс - «Друг Читача», книжковий блог Yakaboo, книжковий веб-портал «Буквоїд». Особливо хочеться відзначити проект, присвячений дитячій літературі України Національної бібліотеки України для дітей «Ключ», який веде Марченко Наталя Петрівна. «Краща література юним читачам», скорочено – КЛЮЧ містить багато цікавих і корисних сторінок, це : «Аудіобібліотечка», «Книжкові новинки», «Порадь прочитати книжку», «Запитай у письменника», «Письменник радить прочитати», «Знакові та забуті книжки», «Ювілеї» та інше. Більше дізнатися про новинки допоможуть також підписка на сторінки видавництва у Facebook та Instagram.

Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім В.О. Лягіна також створила віртуальний інформаційний ресурс рекомендаційного характеру під назвою «Дитяче КнигоКОЛО» з представленням інформації про видавництва України та Миколаївщини, які друкують сучасну і якісну літературу для дітей та керівників дитячого читання. Він націлений на надання допомоги фахівцям в оптимізації процесу комплектування: відбору та планування закупівель актуальною, сучасною, якісною літературою для дітей та керівників дитячого читання. Розділи присвячені видавництвам, містять інформацію про: історію їх створення, місію, досягнення, нові книги та пропозиції щодо книг дитячого спрямування, акції координати (адреса, сайт, веб-сторінка).

Значну частину надходжень по нашій області було здійснено завдяки Державній програмі поповнення бібліотечних фондів. Український інститут книги (УІК) — державна установа при Міністерстві культури України, заснована в 2016 році. З 2018 року УІК перейняв адміністрування Програми поповнення фондів публічних бібліотек у Міністерства культури України та Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

Цього року Український інститут книги на підставі пропозицій управлінь культури областей та Києва відібрав бібліотеки, фонди яких будуть поповнені у 2020 році. Всього книжкові видання отримають 606 публічних бібліотек України. У Миколаївській області відібрано 26 бібліотек, 8 з них дитячі (Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім.В.О. Лягіна, Центральна міська бібліотека для дітей ім. Ш.Кобера і В. Хоменка ЦБС для дітей м. Миколаєва, Дитяча бібліотека комунального закладу "Бібліотечна мережа м. Вознесенська",

Березанська РДБ, КЗ Новобузька РДБ, Новоодеська РДБ, Первомайська РДБ, Снігурівська РДБ. Слід зазначити, що при поданні бібліотек області було обмеження по кількості – лише 30 бібліотек, яким згодом надсилалися для заповнення анкетні дані. По цих даних Український Інститут Книги здійснював моніторинг бібліотек : чи правдиво були надані дані, чи робочі електронні адреси, чи є сайт та сторінка бібліотеки у фейсбуці та чи постійно оновлюється інформація та здійснюється популяризація книг, чи бере бібліотека участь у Всеукраїнських конкурсах, тощо. В результаті такої перевірки до переліку із 30 рекомендованих бібліотек увійшло лише 26.

2020 року до УІК надійшло 3201 назва книг від 127 видавців. На розгляд експертних рад було надано 2975 найменувань книжкової продукції, зокрема:

1021 – на розгляд Експертної ради з оцінювання літератури для дітей та юнацтва;

1205 – на розгляд Експертної ради з оцінювання літературно-художньої літератури для дорослих;

749 – на розгляд Експертної ради з оцінювання іншої (нехудожньої) літератури для дорослих. Так, для закупівлі книжкової продукції для поповнення бібліотечних фондів експертами було визначено 833 назви книжкових видань:

514 – література для дітей та юнацтва;

160 – літературно-художня література;

159 – інша (нехудожня) література.

Після закупівлі визначених назв книги будуть розподілятися та передаватися бібліотекам України.

З наступного року планується проведення грантових конкурсів для бібліотек територіальних громад, де потрібно буде обґрунтувати необхідність відібраної літератури та спроможність популяризувати її. Грантова сума планується в межах 50 тис. грн, планується також можливість закупівлі через ПрозороМаркет.

Таким чином, формування бібліотечного фонду – процес кропіткий і потребує систематичності та дотримання загальноприйнятих принципів, з якими Вас було ознайомлено.

Ірина Голенко, завідувач відділу інформаційних технологій та електронних ресурсів обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна

Цифрова освіта бібліотекарів: створюємо цікавий контент для дітей

Час так стрімко летить, що сьогодні майже кожна сучасна людина, доросла і зовсім юна, зазвичай володіє бодай одним смартфоном, активно веде і спілкується через свої соціальні сторінки в соцмережах. Сучасний бібліотекар – не виняток. Тож і він так само повинен вміти організувати та підтримувати віртуальні представництва своєї бібліотеки — сайт, блоги, сторінки та/або групи у популярній серед користувачів соціальній мережі (і навіть не одній),

каналу бібліотечного відео, створювати фотоколекції, онлайн-презентацій тощо.

Для чого бібліотека виходить у соціальну мережу?

- Підвищити упізнаваність бренду (бібліотека повинна мати особисту сторінку(а не сторінку бібліотекаря) і від свого імені розмовляти зі своїми користувачами

- Підвищити лояльність цільової аудиторії
- Інформувати аудиторію про свої заходи, PR-акції
- Підвищити попит на бібліотечно-інформаційні продукти та послуги

Факторами ж успішного просування бібліотеки у соцмережах можна назвати такі складові:

- Оперативність
- Адресність (спрямованість на запити та інтереси окремих груп цільової аудиторії)
- Різноматність медіа релізів (текст, відео, фото, інфографіка, посилання)
- Регулярність оновлення контенту
- Обов'язковість реагування на коментарі, критичні зауваження та повідомлення користувачів
- Інтерактивність (ініціювання та участь у дискусіях)
- Розумне співвідношення контенту: новинного, корисного, розважального та рекламного

Системою засобів вимірювання ефективності роботи бібліотеки у соціальних мережах можуть слугувати:

- ▣ Критерії/показники збільшення трафіку на сайт бібліотеки (якщо він є у бібліотеки) (розшарювання посилань на сайт, кількість кліків, рейтинг найбільш відвідуваних сторінок сайту, час, проведений на сайті; кількість переглянутих сторінок; відсоток відмов;

- ▣ Охоплення аудиторії - кількість людей, які безпосередньо чи опосередковано контактують зі сторінкою;

- ▣ Кількість осіб, які підписалися на сторінку; кількість користувачів, які відписалися від сторінки; перегляди сторінок;

- ▣ Активність аудиторії - кількість реакцій на медіа реліз, кількість уподобань, коментарів, кліків, швидкість коментування, перегляд фотоальбомів та відео; розшарювання/перепости; співвідношення кількості уподобань та/або перепостів до загальної кількості дописів;

- ▣ Ставлення аудиторії до бренду. Кількість позитивних, негативних і нейтральних відгуків про бібліотеку в соціальних медіа.

Найбільш активно бібліотечні спільноти сьогодні використовують дві соціальні мережі Facebook та Instagram. Останньою наразі активно користується молодь. Тому логічним є й представлення бібліотеки і в цій мережі також.

Ці два канали комунікації мають свої нюанси. Наприклад, Інстаграм - територія візуального контенту. Але це не означає, що тут зовсім не варто писати тексти.

Один з мінусів, як на мене, на жаль, тут не діють перехресні посилання, тобто немає тієї можливості, як у Фейсбук ділитися посиланнями з користувачами на свої електронні ресурси. Але тут більш активний фото та відео контент. Та незалежно від цього не варто залишати її без уваги.

Ось деякі нюанси, які допоможуть створити привабливий допис як в Instagram так і Facebook.

- ✓ Зовсім не обов'язково публікуватися кожен день, щоб просувати акаунт. Не обов'язково писати, щоб просувати акаунт. Якщо ви не любите писати, можете спробувати інший формат: записати відео, зняти скрінкасти, намалювати комікс. Шукайте свій формат, свій спосіб комунікації з підписниками, який буде комфортним і дозволить доносити потрібну інформацію.
- ✓ Не забувайте про абзаци. Будь-який текст буде сприйматися легше, якщо в ньому будуть абзаци. Відбивайте фрагменти з різними сенсовими акцентами один від одного порожнім рядком.
- ✓ Дотримуйтесь правила: одна думка = один пост.
- ✓ Використовуйте хештеги - спеціальні мітки, за допомогою яких можна об'єднати в групи кілька повідомлень або матеріалів, що належать до однієї тематики.

Кожен хештег являє собою символ # ("решітка"), за яким слідує слово або фраза з 2-3 слів, зазвичай без пробілів. Для відокремлення слів в хештегах, як правило, використовуються символи нижнього підкреслення "_", але допускається також виділення окремих слів у хештезі з допомогою великих літер, у хештегах можна використовувати як латинські, так і кириличні букви, а також цифри. Зробити хештег власноручно вкрай просто. Досить лише у бажаному місці своєї публікації у соціальній мережі, поставити знак і написати бажане слово. Або фразу-ключ. Надалі при пошуку інформації за таким же хештегом користувачі зможуть знайти і нову публікацію.

- ✓ Публікації можна робити запланованими. (Ви заздалегідь готуєте свої публікації, а вони у визначений вами день і час автоматично публікуються).
- ✓ Публікації на сторінці від імені бібліотеки можуть робити всі працівники (для цього лише варто розподілити ролі керівників сторінки (адміністратори, модератори, редактори).

Це і економія вашого часу, і дотримання ритму публікування, публікація постів в зручний час для вашої аудиторії тощо.

Цифрова освіта бібліотекарів сьогодні на часі, тому що завдяки різним додаткам, он-лайн програмам можна створювати цікавий, яскравий, пізнавальний ігровий контент для дітей.

На прикладі нашої віртуальної гри “Стежками пригод Всеволода Нестайка” <https://golir76.wixsite.com/-vsevolod-nestayko>, я розкажу і покажу скільки і яких саме програм в них задіяно.

Віртуальна подорож-гра включає 15 різноманітних інтерактивних елементів. Умовно їх можна розподілити на 4 групи: елементи візуалізації, літературні ігри, ігри на уважність та логіку, творчі завдання.

Елементи візуалізації – це елементи знайомства з творчістю письменника. Сюди ми віднесли посилання:

- на повні тексти В. Нестайка Бібліотеки Української Літератури “УкрЛіб”;
- на короткометражний фільм за твором Всеволода Нестайка, знятий 1965 року на Харківській телестудії;
- на буктрейлер нашої бібліотеки на книгу В. Нестайка “В країні Сонячних Зайчиків”;
- на аудіокниги В. Нестайка YouTube каналу Аудіокнига.UA,

Та основна наша розробка – віртуальна книжкова виставка, створена за допомогою онлайн ресурсу Genialy.

Це єдиний інструмент для створення всіляких дидактичних ресурсів, презентацій, ігор, інтерактивних зображень, карт, ілюстрованих процесів, резюме тощо. Для своєї розробки можна використовувати багато різних яскравих шаблонів. Але можна розпочати все з чистого листа – це ваш вибір. Плюсом є те, що над створенням продукту можна працювати у команді.

Літературні ігри – ігри на знання творів автора або героїв книг письменника. Вони змушують працювати пам’ять, допомагають зосередити увагу.

Ігри – “Хто є хто” з викладачів лісової школи, “Обкладинка та назва”, (Завдання: правильно поєднати обкладинку книги та її назву), вікторина на знання сюжету повісті “Тореадори з Васюківки”, створені за допомогою сервісу LearningApps.

LearningApps.org це сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів (вправ). Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси, так і для самостійної роботи. Створені вправи можна з легкістю розміщувати за допомогою посилання або вбудовувати за допомогою html коду на власних ресурсах. Що ми й зробили.

Ігри – “Хто з якого твору”¹, “Квест-кімната”², Гра “Розгадай слово”³ – створені за допомогою освітньої платформи Learnis. *На ній можна*

---

¹ Завдання: повернути бамбукові палички таким чином, щоб відправити кожного з героїв книг Всеволода Нестайка - “В Країні Сонячних Зайчиків”, “Пригоди журавлика”, “Чарівні окуляри”, “Пригоди в лісовій школі” до його твору. Коли гравцем обрано невірний варіант відповіді – з’являється підказка. І гра триває доти, доки усі герої не попадуть на сторінки своїх творів.

² Правила гри: прибираючи кімнату, слід знайти 5 захованих завдань. На кожному з них зазначено 3 “ніби правильні” назви творів В. Нестайка. Та серед цих назв уважний читач обере лише одну вірну назву твору. Номер правильної відповіді є однією з п’яти цифр до кодового замка від входних дверей)

створювати навчальні веб квести, вікторини та інтелектуальні онлайн-ігри всього за кілька кліків.

Як користуватися платформою:

1. Зареєструватися, (бо без реєстрації ваша робота буде видалена через 3 місяці);
2. Обрати заготовку гри (бо кожна гра володіє унікальними ігровими механізмами, дозволяє ввести різну кількість завдань);
3. Завантажити предметні завдання (формат для завантаження - графічні файли популярних форматів: jpg, png, bmp та т.п. Задання можна підготувати в редакторі презентацій та зберегти їх у форматі зображень);
4. Зберігти свою роботу та через посилання ділитися з будь-ким.

Ігри на уважність та логіку.

- Гра “Знайди Кольку Колючку” створена, як власне і вся віртуальна подорож, на платформі Wix.com.

Це міжнародна хмарна платформа для створення та розвитку інтернет-проектів, що дозволяє будувати професійні сайти і їхні мобільні версії на HTML5 з допомогою інструментів drag-and-drop. Сервіс доступний 11 мовами – в тому числі українською.

Wix надає сотні шаблонів веб-сайту і HTML5-редактор, який працює за принципом drag-and-drop, який включає в себе програми, графіку, галереї зображень, відео, шрифти та багато іншого. Шаблони налаштовуються: додаються нові функції і медіа, змінюються стиль, кольори, тексти, фонові зображення, кнопки та ін. Крім того, є можливість створити свої веб-сайти з нуля, а також легко налаштувати відображення сайтів для мобільного перегляду.

Ми вже кілька років використовуємо його у розробках своїх віртуальних книжкових виставках. Цього разу вирішили створити на його платформі віртуальну подорож-гру.

Тож і гра “Знайди Кольку Колючку”⁴ побудована за принципом гри “Знайди кота”. Ось це яскраве зображення ми склали самі, використовуючи при цьому безкоштовні стокові фото з ресурсу Pixabay

У творчих завданнях ми використали ресурси, які, на перший погляд важко пристосовуються до гри.

- З онлайн малюванням – все зрозуміло! У нашій віртуальній подорожі ми пропонуємо віртуальним гравцям за допомогою простої онлайн малювалки на зразок відомої Paint створити ілюстрацію до творів В. Нестайка. Малюнок згодом можна буде завантажити на свій комп’ютер у форматі PNG. Розмір 800 на 400 пікселів. Графічний файл буде вміщувати те, що зображалося на екрані у момент завантаження);

---

³ Завдання: слід розгадати слова, які так чи інакше зустрічаються у творах письменника і в яких переплуталися літери

⁴ Завдання гри: на зображенні слід відшукати Кольку Колючку. Пам’ятаєте, як виглядає цей герой? Чудово! Та він, як справжній мешканець лісу, вправно маскується. Але пильне око гравця не проведи. Натиснувши на знайду, гравець зможе переглянути за посиланням науково-пізнавальний фільм “Дивовижні їжаки”

- За допомогою сайту <https://ridni.org/> – шукаємо прізвища героїв книг Нестайка серед прізвищ реальних українців. Адже зазвичай письменники використовують у своїх творах імена і прізвища героїв, які вже існують у реальному світі. Рідше (якщо це якась фантастична чи казкова історія) – вигадують із самого початку. Герої деяких книг Всеволода Нестайка – звичайні хлопчики та дівчатка, із такими звичними для нас українськими іменами і прізвищами. Тому ми пропонуємо гравцю перевірити – наскільки прізвища героїв книг письменника поширені на теренах нашої України....)

- І останнє наше творче завдання – шифровка. Потрібно зашифрувати ім'я (прізвище) улюбленого героя з твору Всеволода Нестайка у вишиваному візерунку згідно шифру-абетки. Це можна зробити як на звичайному листку паперу у клітинку, так і за допомогою онлайн ресурсу. А можна це завдання виконати і навпаки – розшифрувати імена та прізвища героїв, заздалегідь зашифровані бібліотекарем.

Для шифровки онлайн – ми пропонуємо гравцям скористатися ресурсом Piskel. Це така собі малювалка, яка малює клітинками, що якнайкраще підходить для шифрованого «вишивання».

Як ви мали змогу побачити, одна віртуальна подорож і багато різних, різнопланових онлайн ресурсів. Аби створювати подібні електронні продукти,

треба постійно підвищувати свою цифрову освіту, здійснювати постійний пошук ресурсів, які можуть бути використані у бібліотечній роботі, знайомитися та освоювати їх, впроваджувати освоєні ресурси в свою роботу. Це дасть змогу маленьким користувачам безпечно вирушити на пошук знань, зростати і творити.

Форсайт-сесія «Дитяча бібліотека, яку створюємо ми»

Дитяча бібліотека КЗ «Бібліотечна мережа м. Вознесенська

Протягом року бібліотека направляла свою роботу в напрямку формування нового бібліотечного простору, інноваційних підходів до обслуговування користувачів – дітей. Проводились як традиційні, так і нетрадиційні заходи, в яких представлялась бібліотека, як сучасна інформаційно - розважальна територія, яка мотивує дітей до читання найцікавіших книг протягом кожної пори року: весною, влітку, восени та взимку. Для цього ми впровадили такий цикл заходів, як тренд – фокус «Книжкові смаколики, або читання до дірок», тому, що читати – це справді бути у тренді, бути серед тих, хто мислить а, отже, розвиватися та йти вперед.

«Книжкові смаколики» - це чотири сходинки за порами року. Тут діти могли долучитися до неймовірної книжкової мандрівки протягом року, де на них чекали зустрічі з цікавими книгами та спілкування з друзями. Найважливіше у вихованні дитини, залучення її до читання – це приклад дорослих, сім'ї, оточення. Тому у бібліотеці ми створюємо комфортне середовище для батьків та дітей. Так, читальна зала відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів другий рік поспіль впроваджує в свою роботу модель сімейних читань Сімейний Weekend, **«Книгу - в сім'ю, сім'ю- в бібліотеку!»**.

У бібліотеці створений куточок з умовною назвою «Пізнавальна бібліотечна Диванія», де діти разом з батьками можуть почитати книжку, поспілкуватися з друзями, долучитися до сумісної творчості.

Батькам пропонується література з книжкової виставки **«Сім'я – мій дім, мій оберіг»**. Раз у квартал проводяться заходи, учасники яких приймають в них участь, що дає змогу батькам краще зрозуміти своїх дітей, а для всієї сім'ї – це можливість стати дружніми, покращати емоційний фон в родині.

Заходом року стали сімейні читання **«КолоДій – приєднуйся і дій!»**. В основу заходу лягла розповідь про звичаї наших предків, створення колодки і інформація про її призначення. А ще батьки ділилися секретами рецептів, що передаються в родині від бабусі до онучки та взяли участь у конкурсах з ліплення вареників та пошуку щастя, участь у майстер-класі з виготовлення сонечка – млинця. Приємним моментом для бібліотекарів став подарунок від родини Гульченка Михайла – власноруч виконана робота з природного матеріалу. Завершилася зустріч млинцями, різноманітними смаколиками, які приготували батьки та бібліотекарі, і, головне, що вистачило всім! Під час кожного заходу ми пропонуємо книжки, які розкривають ту чи іншу тему, та нагадуємо, що батьківське читання – один з найбільш емоційних та пам'ятних моментів для дітей.

Зимові зустрічі з книгою запам'яталися дітям мандрівкою книжкової виставки **«Читай книжку разом з Мишкою»**, яка познайомила дітей із цікавими книгами про захоплюючі новорічні пригоди та розваги, а ще пограли у цікаві ігри. А хто зумів забратися аж на останню сходинку (прочитавши найбільше

книг), той не залишився без подарунків. Найцікавішими виявилися для дітей літні книжкові смаколики.

З книгами про вірування, обряди, звичаї пов'язані з Купальськими святами, дітей ознайомила книжкова виставка «Ой на Купала віночок плела». А потім всі дружно взяли участь у конкурсі «Квіти збираємо, у вінок вплітаємо». До плетіння віночків долучилися як дівчата, так і хлопці, кожна дитина додавала в нього рослини, що були їй до вподоби. А ще на дітей чекали театралізовані розваги «Сонячна майстерня літа: Читаємо, граємо, цікаво відпочиваємо». Казкове дійство розпочалося з подіуму літературних героїв, де діти, переодягнувшись у костюми казкових героїв, здійснили захоплюючу подорож у чарівний світ казок, представляли улюблених казкових героїв. Діти позмагалися у конкурсі «Відгадай казку за малюнком», складали пазли за сюжетами відомих казок, а свої враження від прочитаного і почутого втілювали в малюнках «Намалюю я героя», які розмістили на творчій імпровізованій завісі «В гостях у Казки».

Надзвичайно емоційними були книжкові стежини літа! І всі цікаві зустрічі читачів з книгами пройшли на бібліотерасі «Зелені лавочки», біля дитячої бібліотеки, на відкриття якої завітали літературні герої: Аліса з Країни чудес та Лисичка – сестричка, а в Міжнародний день Котів, завітав ще й Кіт у чоботях. На бібліотерасі росло «Чарівне дерево», на якому було так багато всяких чарівних листочків та квітів з іграми, вікторинами та розвагами. Тут діти читали книги, малювали улюблених літературних героїв, робили фото на пам'ять та спілкувалися з новими друзями. А ще ми всі зустрілися на «Зелених лавочках» на святі «Хай квітне щаслива, моя Україна», присвяченому Дню Незалежності України, щоб висловити слова вдячності та любові до України, де на долоньках синьо-жовтого кольору, діти написали, за що вони люблять Україну, своє місто, навіть свою бібліотеку: за те, що тут народилися, за те, що їм цікаво в бібліотеці, за те, що Україна лагідна, а рідне місто квітуче та мальовниче! Діти разом з дорослими з'ясували, що найбільший скарб держави – це люди, які своєю невтомною працею прославляють її. Гордістю та надією України є її талановиті діти! Тож були нагороджені переможці конкурсу, який оголошувала дитяча бібліотека «Україна мальовнича».

Цікаво, невимушено, весело пройшли вікторини «Скринька народних оберегів», «Сплету віночок», етно-вікторина та етно - показ українського вбрання. Насамкінець, талановиті зірочки дитячої бібліотеки Дзендзура Марія, Арай Христина, Дем'ян Ганна, Дем'ян Вікторія, Шевчук Кіра та Редькіна Софія разом з дорослими танцювали запальні танці. Осінь також щедра на «Книжкові смаколики», особливо для тих, хто ще не вирішив, яку книгу відкрити. Для них в читальній залі старшого відділу функціонувала книжкова виставка «Осінь щедра чарівниця», біля якої можна було провести багато приємних хвилин, зачитавшись цікавою, пізнавальною книжкою.

Чи будуть цікавими наші заходи для дітей, залежить тільки від нас, адже сучасну бібліотеку для читачів створюємо ми разом з ними.

Баштанська дитяча районна бібліотека

У 2020 році Баштанська дитяча районна бібліотека, як і завжди, спрямовувала свою роботу на популяризацію книги та читання серед дитячого населення своєї громади, закріплювала імідж бібліотеки як інформаційного, комунікативного та соціокультурного центру громади. Працівники дитячої книгозбірні будують плани на майбутнє, спираючись на нинішні досягнення.

Карантин в значній мірі порушив плани роботи, і все ж бібліотекою проведено низку різнопланових цікавих, змістовних і яскравих заходів.

29 січня, з нагоди 90-ої річниці від дня народження легендарного українського дитячого письменника В.Нестайка в головній дитячій районній книгозбірні відбувся літературний ігроленд «Під знаком веселої мудрості».

Маленьким гостям, учням 4-Б класу ОЗЗСО №1, був запропонований дуже динамічний захід, в ході якого були задіяні одночасно майже всі користувачі.

Захід фактично став міксом з різноманітних завдань, що включав:

- міні-інсценізацію «Урок в лісовій школі»;
- літературні вікторини за творами В. Нестайка;
- кросворд за казковою повістю «Дивовижні пригоди в лісовій школі».

Ведуча, бібліотекар Тетяна Сушицька розповіла дітям про цікаві епізоди із життя письменника, після чого запросила їх до веселих ігор та вікторин за творами В. Нестайка. Діти були активними, завзятими і дружними.

Бібліотекарі подарували своїм маленьким гостям справжнє свято, після якого вони із задоволенням знову завітають до книжкової оселі.

13 лютого, напередодні Дня святого Валентина, в бібліотеці відбулась година веселих розваг «Під знаком Купідона».

Юні користувачі, що завітали цього дня до бібліотеки, дізнались про історію свята, про традиції його відзначення в різних країнах. При цьому був активно задіяний Центр вільного доступу до Інтернет. Після короткого екскурсу в історію свята бібліотекар Тетяна Сушицька провела майстер-клас з виготовлення оригінальних валентинок у вигляді пари «закоханих мишок». Діти із задоволенням зробили власними руками валентинки, а наприкінці заходу сфотографувались зі своїми виробами. Ці милі сувеніри вони подарували найдорожчим для себе людям.

На яскраво оформленій виставці «Велика сила люблячих сердець» юні користувачі мали можливість знайти книги, які були до вподоби їх серцю. Ці твори – класичні і сучасні, українських і зарубіжних письменників, без сумніву, знайшли свого читача.

В бібліотеці панувала атмосфера тепла, щирості і натхнення. Задоволені, приємно вражені, полишали стіни бібліотеки юні читачі.

11 березня в Баштанській районній бібліотеці було проведено традиційну бібліотечну акцію «Єднаймо душі словом Кобзаря», присвячену 206-й річниці від дня народження Т.Г. Шевченка та 180-річчю виходу в світ першого видання «Кобзаря».

В цей день до бібліотеки завітали учні 5-11-их класів загальноосвітніх закладів міста, члени літературно-мистецького клубу «Роксолана» та активні користувачі районної бібліотеки.

Розпочався захід у читальній залі дитячої районної бібліотеки, де було організовано книжкову виставку-інсталяцію **«Живе твоє, Тарасе, слово!»**. На виставці були представлені книги з фондів районної книгозбірні, що розповідають про життєвий та творчий шлях Тараса Шевченка та добірка **«Кобзарів»** різних років видання.

Ведуча заходу бібліотекар Людмила Шкарбан запросила присутніх у світ Тарасового слова та розповіла коротку біографію поета і митця.

Особливо приємними, душевними та проникливими були виступи друзів та партнерів бібліотеки, членів літературно-мистецького клубу **«Роксолана»**. Олександр Полівода виконав історичну думу **«Гей, літа орел»**, а учасниці вокального ансамблю **«Grand Accord»** - пісні на вірші Т.Г.Шевченка: **«Вітер з гаєм розмовляє»** і **«Зацвіла в долині червона калина»**, після чого всі учасники акції вирушили до пам'ятника Тарасу Шевченку, щоб покласти квіти та вшанувати пам'ять великого сина України. Відкрила **«Шевченківські читання»** бібліотекар Людмила Шкарбан, після чого всі бажаючі декламували поезію Шевченка та вірші, присвячені видатному українцеві. Наприкінці заходу всі його учасники отримали тематичні календарики на знак проведення акції, виготовлені працівниками районної книгозбірні.

Відеозапис онлайн-трансляції **«Шевченківських читань»** біля пам'ятника геніальному Кобзареві можна було переглянути за лінком <https://www.facebook.com/vagonta/videos/2898639273539122/>.

Щороку напередодні Дня захисника України та Дня українського козацтва в бібліотеці було людно і гамірно. Звучали козацькі пісні, проводились веселі конкурси. На превеликий жаль, цього року через карантин бібліотека не змогла так широко й святково відзначити ці державні свята. Але все ж таки патріотичну годину, з дотриманням усіх карантинних обмежень, в бібліотеці було проведено. Вона мала назву **«За честь, за славу, за народ»**, і завітав на неї учасник АТО, кавалер ордена **«За мужність»** 3 ступеня Віктор Анатолійович Чернов разом зі своїм сином Віктором, який незабаром стане молодим солдатом, майбутнім воїном-захисником. На захід завітали учні 3-Б класу ОЗЗСО №1.

Ведуча, бібліотекар Сушицька Т.В. провела екскурс у минуле української історії, а також презентувала книжкову виставку-подію **«Сила нескорених»**.

На завершення зустрічі до юних користувачів звернувся Віктор Чернов та побажав їм успіхів у навчанні і мирного неба. І бібліотекарі, і учні щиро вітали воїна-захисника. Відбувся цікавий і корисний діалог, спілкування різних поколінь, які єдині в своєму прагненні бачити свою Батьківщину вільною і щасливою.

Карантин суттєво вплинув на проведення соціокультурних заходів, обмеживши кількість їх учасників і змінивши навіть формат їх проведення. І тут на допомогу прийшли новітні інформаційні технології, які дозволили підтримувати дистанційний зв'язок зі своїми юними користувачами.

Працівники дитячої бібліотеки, постійно популяризуючи книгу, створили низку віртуальних виставок і презентацій до пам'ятних і знаменних дат, з якими можна ознайомитись у соціальній мережі **«Facebook»**, на блозі

Баштанської ЦБС та на відеохостингу YouTube. При їх створенні працівники бібліотеки орієнтувались як на юних користувачів, так і на керівників дитячого читання – батьків, вчителів.

Так, поєднуючи традиційні і новітні форми роботи, працівники Баштанської ДРБ пристосовуються до непростих проблем сьогодення і долають сучасні виклики.

Врадіївська районна бібліотека для дітей

Врадіївська районна бібліотека для дітей при проведенні масових заходів керується принципами відкритості та доступності. Для їх проведення залучається максимальна кількість дітей та представники громади з районної ради, відділу освіти, Врадіївського районного центру реабілітації дітей-інвалідів. Місію дитячої бібліотеки ми вбачаємо в поєднанні виховного і освітнього елементів, залученню майбутніх громадян України до культурного та соціального життя українського суспільства. Тож працівниками наших бібліотек було підготовлено та проведено низку цікавих пізнавальних заходів.

До Міжнародного дня людей з інвалідністю на базі Врадіївського районного центру реабілітації дітей-інвалідів для дітей з обмеженими фізичними можливостями було проведено літературний ранок «Добро серця єднає». На захід були запрошені заступник голови райдержадміністрації Кравченко Василь Вікторович, голова районної ради Висоцький Петро Тимофійович, селищний голова Москаленко Микола Леонідович, начальник управління соціального захисту населення Писаренко Людмила Василівна. З гарними та теплими словами звернулися представники місцевої влади до дітей та подарували їм солодощі і подарунки. До свята долучилися учні музичної школи із цікавою програмою. Бібліотекар міської бібліотеки-філії Євтушенко Ольга Миколаївна провела книжковий флешмоб та екскурсію по бібліотеці.

До Міжнародного жіночого дня у районній дитячій бібліотеці відбулося літературне свято " Вечір пахне казкою, а мамині руки-ласкою". Учасниками та глядачами стали читачі - учні 1-х класів ЗОШ №1 та їхні батьки. Метою заходу визначено виховання патріотизму, формування причетності до кращих народних традицій, застосування їх у житті. Діти підготували поробки та вірші, присвячені мамам та бабусям і подарували їм «промінчики побажань».

До Дня Незалежності для найменших користувачів працівники бібліотеки підготували свято «Нехай у кожній дитині живе любов до

України». на якому діти дізналися про державні й народні символи, обряди, традиції нашої країни. З'ясували, які риси характеру притаманні українцям, розповідали вірші про рідний край. Мета заходу: виховання патріотичних почуттів у дітей до своєї країни. Розширення та поглиблення знань дітей про історичне минуле нашої держави.

Ці заходи – мала частина тієї роботи, що проводить Врадіївська ЦБС для культурного збагачення нашої громади, виявлення та підтримка дитячих талантів, сприяння шкільній освіті.

Наше завдання і надалі позиціонувати бібліотеку як сучасний інформаційно-культурний центр, що разом зі школою буде нести просвітницьку місію й надалі.

Новобузька районная бібліотека для дітей

Аналізуючи роботу Новобузької РДБ, хотеться сказати, що, на превеликий жаль, за умо, які склалися в нашій і не тільки країни, на сьогодні нам не вистачає «живого» читача.

Але бібліотеки і книги продовжують своє життя, трансформуючись і видозмінюючись. Я розповім вам про найуспішніші, найцікавіші, на наш погляд, заходи, проведені з користувачами нашої бібліотеки.

- Літературна подорож «Сторінками казок з улюбленими бабусями»

(До Всесвітнього дня читання вголос)

Міжнародний день читання вголос проходить щорічно за участю мільйонів людей в більш ніж 100 країнах.

Цього року до святкування долучилася наша бібліотека спільно з бібліотекою для дорослих. Члени клубу «Любава», що вже більше десяти років працює при центральній районній бібліотеці та вихованці дитячого садочка «Чебурашка» зібралися у районній бібліотеці для дітей на літературну подорож, для читання улюблених казок вголос.

Мета та завдання заходу - спонукати найменших своїх користувачів до читання книжок вголос разом з другом або друзями. Малята обговорювали зміст прочитаного, а як цікаво та завзято ділилися вони враженнями та думками стосовно прочитаного! В цілому, свято надихало дітей і дорослих більше читати і спілкуватися між собою.

Гостей (вихованців дитячого садочка) зустрічали Казка (бібліотекар Т.Яремчук), Головна Казкарка (Л. Торопчина - методист РБД), казкарки (члени клубу «Любава» - Дунда Р.С., Романова Т.С., Копійка А.А.). Вони читали вголос казки дітям, проводили конкурси та загадували загадки. А всім добре відомо, що найкращі казкарки у світі – то бабусі! Баба Яга (Л. Міздрюк - бібліотекар абонементу ЦРБ) намагалася зіпсувати свято, проте це їй не вдалося, бо кожен знає, що добро перемагає!

Свято пройшло цікаво та творчо. І дорослі, і малеча відчули радість і піднесення від спілкування один з одним, з улюбленими казками. А головне - всі були мотивовані до подальшого читання книжок!

- Story – time для юних україночок «Різдвяні ворожіння для дівчат».

З нетерпінням, надіями та сподіваннями чекають на новорічно-різдвяні свята і дорослі, і малі. Це, мабуть, найчарівніший час року, коли люди поринають в атмосферу дива і дарують собі та своїм близьким незабутню казку.

Ось і бібліотекар молодшого відділу обслуговування Т. Яремчук підготувала для користувачів справжнє казкове дійство, яке вже в пізній вечірній час, коли надворі стемніло, а в бібліотеці запалили різдвяні ворожильні свічки. Учні 6 класу Новобузької гімназії із захватом опанували науку ворожіння, адже у всі часи дівчата хочуть дізнатися про власну долю, тому що за повір'ям, саме в цей період усі ворожіння справджуються.

А поки ворожили, то і про звичаї українського народу дізналися, і з книжками новими познайомилися, і повеселилися на славу...

- Вертеп «Від Різдва до Водохреща»

Зимова пора приносить не лише сніги та віхолу, а і низку чудових веселих свят, на які так чекає дитвора. Районна бібліотека для дітей на деякий час перетворилася на справжню затишну різдвяну домівку до святкового вертепу «Від Різдва до Водохреща». Під час свята учні Новобузької ЗОШ №1 та їх батьки через захоплююче дійство дізналися про звичаї і традиції українського народу. До Господаря та Господині прийшли з колядками та щедрівками вихованці козацької школи «Бузький Спас». Приємно вразили своїми талантами Максим Фурман(активний учасник заходів та конкурсів бібліотеки), громадські активісти, які також були і нашими читачами – Влад Балан(відеореporter) і Саша Добрий(автор, композитор та виконавець власних сучасних колядок та пісень). Сашко потішив гостей запальною колядкою. У конкурсі колядок і щедрівок батьки продемонстрували неабиякі знання українського фольклору.

Працівники районної бібліотеки та Новобузької бібліотеки-філії №4 – учасники театру «Бібліочарівники» колядували та щедрували, а весела циганка всім наворожила добра і щастя.

Насамкінець, протоієрей Ігор Семенюк розповів про православні традиції святкування зимових свят, поздоровив усіх присутніх, побажав їм здоров'я, любові та Божого благовоління і щедро окропив присутніх святою водою.

Снігурівська районна бібліотека для дітей

Світ навколо нас змінюється дуже стрімко, і ми змінюємося разом з ним. І такі традиційні суспільні атрибути, як книга, школа, бібліотека раптом набувають нового змісту та незвичної форми. Розглядаючи світлини супертехнологічних бібліотек, побудованих в Україні і за кордоном, ми тихо зітхаємо і натхненно віримо, що наші користувачі також будуть задоволені і щасливі. Згодом. А поки ми шукаємо ідеї, аби їх здивувати, зацікавити і захопити. Сьогодні на прикладі більш вдалих наших заходів (як традиційних,

так і інноваційних), доводимо, що саме вони викладені цікаво і доступно, реально втілені в життя, навіть за умови обмежених ресурсів. Наші бібліотекарі намагаються переконати представників місцевого самоврядування, що спроможна громада починається з бібліотеки.

До вашої уваги заходи, які викликали у дітей позитивні емоції, зацікавили їх і переконали, що в бібліотеці цікаво і весело, тут можна не тільки вибрати книги, а й поспілкуватися, пограти, з користю провести свій вільний час.

Інтелектуально-розважальна гра «Гідні бути українцями».

На захід були запрошені учні 9-б класу Снігурівської ЗОШ№1. Дві команди мали можливість продемонструвати свої знання, свою кмітливість, винахідливість і швидкість у п'яти категоріях: «Мистецтво», «Логічні задачі», «Мовні загадки», «Звичаї і традиції», «Видатні українці». Діти розширили свої знання про власну країну і дізналися багато нового і цікавого. Команда переможець і найактивніший гравець Ілля Щербак отримали грамоти і море позитивних емоцій.

Народознавча година «Традиції Водохреща, як завершення зимових свят»

На цій захід завітали учні 4-а класу ЗОШ№1. Діти почули багато цікавої інформації і взяли участь у конкурсній програмі: розгадали "Зимовий кросворд", доповнили прислів'я, знайшли слова у шифровці і вправно відповідали на питання вікторини "Зимова круговерть". Бібліотекар Кецман Н.М. запропонувала учням літературу за темою . Швидко промайнув час. Діти з гарним настроєм залишали стіни бібліотеки.

«Подорож до країни Киць-Киць»

Вихованці Снігурівського центру комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Журавлик» за допомогою бібліотекарів здійснили цікаву подорож у незвичайну країну «Киць-Киць». Дітки дізналися дуже багато цікавого і нового про вусатих і муркотливих наших менших друзів, отримали багато позитивних емоцій і приємних вражень. Вони розфарбовували малюнки з котами, слухали віршики про пухнастих друзів, фотографувалися, розповідали про своїх домашніх улюбленців.

Котячий квартал «МурМурЛяндія»

Учасниками реалізації ідеї Центральної бібліотеки КУ «ЦБС для дітей» м. Маріуполь стали учні 5-а класу Снігурівської ЗОШ№1. Програма заходу була насиченою і дуже цікавою: книжкова виставка «Подорож до країни Киць-Киць», фотосушка «Котографія», magic-салон «Котячий макіяж», кейс-урок «Коти і котоманія», мультсеанс «Котовасія», сувенірна крамниця «Майстер - клас від Киці», ігровий майданчик «Весела котовасія», флешмоб «Котів багато не буває!». Дуже сподобалася дітям фотозона «Кицькин дім» та літературне лото, яке дозволило перевірити знання про книги, мультфільми та фільми, головними героями яких є коти та кішки. Десять найактивніших учнів отримали паспорт котячого кварталу, а всі - море позитивних емоцій.

Карантин вніс значні корективи у бібліотечне життя. Ми намагалися бути не менш важливими і потрібними для дітей в нових умовах, продовжуючи свою діяльність в онлайн-режимі. Бібліотека пропонувала користувачам в умовах карантину скористатися доступом до бібліотечних онлайн-ресурсів.

Працівники бібліотеки наповнюють сайт бібліотеки, сторінку бібліотеки в соцмережах корисною для відвідувачів інформацією. До пам'ятних і знаменних дат були підготовлені відео презентації. Розміщено чимало публікацій про нові книги та рекомендації, що цікавого прочитати на карантині, а також бібліографічні списки літератури за шкільною програмою «Що читати влітку». За ініціативи бібліотекарів були запропоновані користувачам челендж «Я читаю на карантині» та флешмоб «Усі барви дитинства».

Під час карантину було запущено челендж "Я читаю на карантині". Читачам запропонували надіслати відео чи фото з книгою, яка їм дуже сподобалася, і яку вони хотіли б порекомендувати прочитати своїм одноліткам. Запустив челендж учень 4-А класу ЗОШ№1 Галдун Андрій, який порадив всім побільше читати, адже це цікаво, захоплююче та модно. Його підтримали інші учасники. Відео були розміщені на сторінці бібліотеки у Фейсбуці.

Також ми долучилась до участі у Всеукраїнській ході "Під парасолями" до Міжнародного дня захисту дітей, яку ініціювала Національна бібліотека України для дітей та конкурсу «Мрійник року».

Цікавими були наші акції «Шоколадний настрій» та «Читати завжди модно». До Всеукраїнського дня бібліотек провели **акцію - запрошення "Читати завжди модно!"**.

Нові умови стимулюють бібліотекарів на пошуки нових можливостей. Поєднуючи традиції і нові ідеї, ми намагаємося створити свою бібліотеку більш комфортною, затишною і цікавою для наших користувачів.

Веселинівська дитяча бібліотека-філія

КЗ «Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради

«Публічна бібліотека» Веселинівської селищної ради – це об'єднання бібліотек в єдине структурно-цілісне утворення, до якого увійшли 11 бібліотек, в тому числі і Веселинівська дитяча бібліотека в статусі бібліотеки-філії.

В нових реаліях перед Веселинівською дитячою бібліотекою стали серйозні виклики: як довести своїй громаді необхідність функціонування бібліотеки, як зробити установу конкурентоздатною серед альтернативних установ.

З метою формування у громади позитивного образу бібліотеки до популяризації книги та читання бібліотекарі вирішили долучати батьків читачів-дітей та дорослих членів веселинівської громади .

Для цього у Веселинівській дитячій бібліотеці було започатковано комплекс заходів: « Діти і дорослі: читаємо разом». Мета заходів:

- Залучення дорослих читачів, організаторів читання та батьків дітей-читачів до участі в пропаганді книги та читання, проведенні масових заходів, презентацій, обговорень, прем'єр книг;
- Активізація сімейного читання. Perezавантаження реклами соціо-культурної діяльності бібліотеки серед членів веселинівської громади.

Було організовано і проведено:

- Презентацію книги Ірини Мацко «Кава по-дорослому» Учням 7-го класу Веселинівської гуманітарної гімназії книгу презентував директор історичного музею Ю.П.Бурим.
- Прем'єру книги К. Аліфіренко «Я завжди писатиму у відповідь» з книжками жанру «young adult» та їх героями знайомила учнів 9 -в класу Веселинівської ЗОШ начальник районного відділу РАЦС М.С. Шевченко.
- Літературну мандрівку сторінками книги Л.Лузіної «Чарівні традиції українок» учні 9-а класу Веселинівської ЗОШ здійснили разом з Т. Вікол – знавцем народних традицій.
- Під час презентації книги А. Альошичевої «Поні Фіалка і чарівний колодязь» з учнями 3-в класу Веселинівської ЗОШ вела розмову про доброту та людяність, справжню дружбу та щирість героїв книги І.Щербина –мама учениці цього класу Ані Опружак.

Веселинівська дитяча бібліотека і в подальшому планує поліпшувати обслуговування користувачів-дітей, зміцнювати ділові та творчі взаємозв'язки з місцевою владою, громадськими та культурно-освітніми закладами.